

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTA

Povědomí laické veřejnosti o činnosti Probační a mediační služby

Bakalářská práce

Jméno autora: Markéta Hupáková

Jméno vedoucího práce: Mgr. Hana Francová

15. 5. 2008

ABSTRACT

Lay Public awareness of the Probation and Mediation Service

Together with the reform of the criminal justice it was necessary to form a complex system of activities concerning the realization and effective usage of the introduced system of alternative punishments and deviations in criminal proceedings. On the basis of this requirement the institution of the Probation and Mediation Service (PMS) of the Czech Republic was established in 2001. The mission of the PMS is to create conditions for alternative punishments use in the course of the criminal proceedings and to ensure the effective execution of alternative punishments. For this purpose this service carries out the probation and mediation and participates in settlement of disputes between the accused and accusers and makes efforts to appease conflict situations and to restore the respect for rules of law. The integral part of the PMS mission is prevention and reducing the risk of the recurrence of criminal activity.

The objective of the thesis is to examine the real public awareness of the Probation and Mediation Service of the Czech Republic, to give account of the lay public attitudes to the institution of alternative punishments. The thesis also studies opinions of alternative punishments in professionals who cooperate with the Probation and Mediation Service.

Before the research the following hypotheses were stated:

H I: The awareness of the lay public of the Probation and Mediation Service is low.

Partial H I: The lay public gets information mostly through the television broadcasting.

H II: The cooperation of professionals with the Probation and Mediation Service influences the attitude to alternative punishments, which become more acceptable to be imposed.

To verify the hypotheses the quantitative research, the questionnaire method was used. I made up standardised questionnaires with a series of 15 questions. The first research set was composed of the lay public. 100 persons aged 20 – 60 years were

chosen of set purpose. The other research set comprised staff members of subjects cooperating with the Probation and Mediation Service of the Police of the Czech Republic, of local and municipal authorities, of the Employment Office, of the prison system. 50 persons were addressed on the whole.

The results show that the H I as well as the partial H I, relating to the awareness of the lay public of the Probation and Mediation Service, were confirmed. The hypothesis II, focused on attitudes of professionals cooperating with the PMS to alternative punishments, was rejected.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Povědomí laické veřejnosti o činnosti Probační a mediační služby“ vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Zdravotně sociální fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne

Podpis studenta

Poděkování

Děkuji vedoucí práce Mgr. Haně Francové za výbornou spolupráci při vypracovávání mé bakalářské práce a dále pracovníkům střediska Probační a mediační služby v Domažlicích za poskytování potřebných podkladů.

OBSAH

Úvod	8
1. SOUČASNÝ STAV	9
1.1 Restorativní justice	9
1.2 Probační a mediační služba	10
<i>1.2.1 Historie</i>	10
<i>1.2.2 Zákon o Probační a mediační službě</i>	12
<i>1.2.3 Organizace Probační a mediační služby</i>	13
1.2.3.1 Úředník a asistent PMS	13
<i>1.2.4 Vymezení činnosti Probační a mediační služby ČR</i>	14
1.2.4.1 Zásady a principy pracovníků Probační a mediační služby	15
1.2.4.2 Probační programy	16
1.3 Alternativní tresty	18
<i>1.3.1 Trest</i>	18
<i>1.3.2 Filozofie alternativních trestů</i>	18
<i>1.3.3 Druhy alternativních trestů</i>	19
1.3.3.1 Podmíněné odsouzení	20
1.3.3.2 Podmíněné odsouzení s dohledem	20
1.3.3.3 Obecně prospěšné práce	21
1.3.3.4 Peněžitý trest	21
1.3.3.5 Další alternativní tresty	22
<i>1.3.4 Alternativní opatření</i>	22
1.4 Veřejné mínění	23
<i>1.4.1 Vznik a vývoj postojů ve společnosti</i>	24
1.4.1.1 Postoje, názory a hodnoty	25
1.4.1.2 Funkce postojů	25
1.4.1.3 Změna postojů	25
1.4.1.4 Měření postojů	26
1.5 Výzkum veřejného mínění	27

1.5.1 Vývoj výzkumů veřejného mínění ve světě	27
1.5.2 Historie výzkumů veřejného mínění v České republice	28
2. CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY	29
2.1 Cíle práce	29
2.2 Hypotézy	29
3. METODIKA	30
3.1 Použitá metoda	30
3.2 Charakteristika souboru 1	30
3.3 Charakteristika souboru 2	30
4. VÝSLEDKY	31
4.1 Výsledky souboru A	31
4.2 Výsledky souboru B	45
5. INTERPRETACE DAT	58
6. ZÁVĚR	63
7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	64
8. KLÍČOVÁ SLOVA	68
9. PŘÍLOHY	69

Úvod

V dnešní době se v oblasti soudnictví hojně využívají alternativní tresty a jejich ukládání neustále vzrůstá. S tím nutně souvisí větší využití Probační a mediační služby, která se velkou měrou podílí na realizování alternativních trestů, zejména trestu obecně prospěšných prací, podmíněného odsouzení a podmíněného odsouzení s dohledem. Mimo jiné se také rozvíjí činnosti Probační a mediační služby v oblasti mimosoudního vyřešení sporů – mediace. Spektrum služeb, které Probační a mediační služba nabízí, je značně široké a ne vždy efektivně využívané. Do jisté míry se zájem laické veřejnosti o tuto problematiku zvyšuje, ale stále je to spíše záležitost pracovníků, kteří s Probační a mediační službou spolupracují na profesní úrovni.

Informace, které veřejnost o službách poskytovaných Probační a mediační službou má, jsou mnohdy zkreslené či ovlivněné názory z okolí člověka. Často se objevují nesprávné či nesprávně použité termíny z této oblasti v médiích, což také může vést k desinformovanosti veřejnosti. Kolem alternativních trestů, zejména trestu obecně prospěšných prací se vedou rozsáhlé diskuse.

Zejména z těchto důvodů je cílem práce zjistit, jaká je reálná informovanost laické veřejnosti o Probační a mediační službě ČR. Zda lidé dokáží využít všechny možnosti, které jim tato organizace může poskytnout. Ráda bych přiblížila postoje laiků k institutu alternativních trestů, zda o nich mají dostatečné povědomí a jaký názor mají na jejich využívání. Kromě toho se chci zajímat o názory na alternativní tresty u profesí spolupracujících s Probační a mediační službou, a zda tato spolupráce může jejich názor ovlivňovat a zda bude jejich informovanost o alternativních trestech na vyšší úrovni.

Práce se týká instituce Probační a mediační služby, která byla v České republice vytvořena na základě zákona č. 257/2000 Sb. Zabývá se historickými souvislostmi, které k jejímu vzniku přispěly. Blíže popisuje náplň činnosti Probační a mediační služby včetně oblasti alternativních trestů. Poslední část práce pojednává o veřejném mínění a o výzkumech veřejného mínění. Pro ověření stanovených hypotéz bude použito kvantitativní šetření – metoda dotazníkové šetření, zvolenou technikou je dotazník.

1. SOUČASNÝ STAV

1.1 RESTORATIVNÍ JUSTICE

Pojem restorativní justice (z angl. restore – obnovit navrátit do původního stavu (23)) lze vyložit jako určitý model zacházení s pachateli, odlišný od klasické retributivní trestající justice. Snahy o vytvoření restorativní justice vycházejí z názoru, že tradiční trestní politika vyčerpala své možnosti a není schopna zamezit růstu kriminality ani řešit narůstající problémy trestního soudnictví, jako jsou zatížení soudů, nízká účinnost trestů, nedostatečná ochrana obětí trestných činů aj. (13).

Mezi znaky restorativní justice můžeme zařadit tyto:

- zločin je definován jako újma (škoda) nebo násilí způsobené jednotlivci jiným jednotlivcem
- škodu způsobenou oběti je třeba chápat jako újmu materiální, fyzickou, psychickou, ztrátu společenského postavení, narušení sociálních vazeb, osobního a rodinného života
- hlavním smyslem společenské reakce na spáchaný trestný čin nemá být potrestání pachatele, ani jeho převýchova nebo odstrašení, ale vytvoření takových podmínek, aby mohly být odstraněny následky trestné činnosti
- pachatel se má aktivně podílet na náhradě způsobené škody (na odstranění škodlivých následků trestného činu)
- jestliže se pachatel nehodlá účastnit na odstranění následků, je k tomu donucen soudem (13, 30).

Ve smyslu výše uvedených znaků se od počátku devadesátých let v Severní Americe, v Austrálii, na Novém Zélandě a v západní Evropě a o něco později i v její střední a východní části, rozvíjejí programy, které postupně prosazují hlavní myšlenky restorativní justice do praxe trestní politiky příslušných zemí (30).

Mezi hlavní důvody, které vedly k celosvětovému rozšíření této koncepce, patří snaha individualizovat trestní postih, pozitivně motivovat pachatele trestných činů k životu v souladu se zákonem, aktivně zapojit do řešení trestních věcí osoby poškozené trestnou činností, efektivně řešit přetížení soudů, vypořádat se s nedostatečnou kapacitou věznic a najít účinné formy prevence kriminality, a to vše při zachování nároků na věcnou správnost a spravedlnost soudního rozhodování (30).

Koncept restorativní justice původně zamýšlený jako určitá alternativa ke klasickému trestnímu procesu, se nejprve uplatňoval ve stádiu přípravného řízení nebo v řízení před soudem, či místo soudního projednávání. Nyní se restorativní principy začínají prosazovat i ve stádiu vykonávacího řízení, tedy při výkonu uložených trestů (13).

1.2 PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA V ČESKÉ REPUBLICE

1.2.1 Historie

Pro porozumění současného stavu a směřování PMS ČR je nezbytné ohlédnout se za aktivitami, které ve své době výrazně přispěly k rozvoji nových způsobů a forem práce s pachateli trestných činů.

Koncem šedesátých let se objevují názory, které posilují používání sociálně-výchovných prvků při práci s pachateli trestných činů, zejména se zaměřením na odstranění příčin porušování právních norem. V letech 1968 – 1971 vzniklo ve spolupráci Národního výboru hlavního města Prahy a Výzkumného ústavu kriminologického středisko postpenitenciární péče, které pracovalo v rámci projektu „Výzkum faktorů recidivy“, jehož cílem bylo ověřit v podmínkách velkého města účinné metody práce s tzv. nepřizpůsobivými občany, včetně těch, kteří byli propuštěni z výkonu trestu. Tím vznikla nová profese sociálních kurátorů. V návaznosti na práci sociálních kurátorů vznikají místa specialistů pro práci s delikventní mládeží v rámci okresních národních výborů. Rovněž v rámci systému vězeňství byla zřizována místa sociálních pracovníků, mezi jejichž činnost patřilo mimo jiné umožňovat odsouzeným

udržování kontaktů s vlastními rodinami a sociálním prostředím po dobu výkonu trestu a připravovat podmínky pro jejich propuštění (7).

S ohledem na politickou situaci tehdejšího Československa dochází k systémovým změnám až po roce 1989, kdy klíčovou roli sehrál vývoj trestní politiky. Pozornost byla věnována celkové reformě a humanizaci justice včetně vězeňského systému, rozšíření škály trestů i opatření a dále také snaze o posílení postavení poškozeného v trestním řízení (16). V roce 1991 byl zahájen experiment „Mimosoudní alternativa pro delikventní mládež“. Prostřednictvím tohoto projektu se v řešení trestné činnosti objevil prvek aktivního zapojení pachatele, ale také poškozeného. Poprvé byly uplatněny prvky mediace mezi poškozeným a obviněným jako metody řešení sporu za pomoci třetí osoby – mediátora (7). Vznik a především základní koncepci probace a mediace u nás ovlivnilo založení katedry sociální práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy (16). Studenti a přednášející této katedry založili v roce 1994 Sdružení pro rozvoj sociální práce v trestní justici.

V souvislosti s výše uvedenými událostmi a potřebou přiblížit se legislativním standardům zemí Evropské unie a také v souvislosti s reformou trestní justice vznikla nutnost vytvořit ucelený systém činností pro realizaci a efektivní využívání zavedených alternativních trestů a odklonů v trestním řízení (7). Za tímto účelem přijala vláda v roce 1994 program Prevence kriminality a usnesení číslo 341, kterým vláda uložila ministru spravedlnosti, aby zřídil místa probačních úředníků. Od 1. 1. 1996 bylo toto usnesení zrealizováno a na většině okresních a několika krajských soudech byla vytvořena místa probačních úředníků (30).

Probační úředníci však naráželi na řadu problémů (nedostatek kvalifikace pro tuto funkci, nedostatek prostoru pro probační a mediační aktivity, pochybnosti soudců a právních zástupců o užitečnosti alternativních trestů, atd.). Tyto problémy vedly k rozhodnutí Ministerstva spravedlnosti České republiky zákonným způsobem upravit organizační a personální strukturu výkonu PMS ČR (7).

Instituce Probační a mediační služby v České republice byla zřízena v roce 2001, kdy vstoupil v platnost zákon č. 257/2000 Sb. ze dne 14. července 2000 o probační a mediační službě (30).

1.2.2 Zákon o Probační a mediační službě

Zákonem č. 257/2000 Sb. zahájila dnem 1. ledna 2001 svou činnost Probační a mediační služba České republiky. Tato služba je organizační složkou státu, která vykonává úkony probace a mediace ve věcech projednávaných v trestním řízení. Zákon o probační a mediační službě se váže k základním trestněprávním předpisům, kterými jsou zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) ve znění pozdějších předpisů. Právní východiska PMS vycházejí z principů restorativní justice. V tomto smyslu se jejími klienty stávají nejen obvinění pachatelé, ale také oběti trestných činů (30).

Zákon definuje a rozlišuje výkon probační a mediační činnosti v rámci jednotné PMS, a to s ohledem na některé nutné specifické přístupy, které jsou odlišné při probaci a mediaci (30).

Podle § 2 odst. 1 PMS1 je probace definována jako organizování a vykonávání dohledu nad obviněným, obžalovaným nebo odsouzeným, kontrola výkonu trestů nespojených s odnětím svobody, včetně uložených povinností a omezení, sledování chování odsouzeného ve zkušební době podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, dále individuální pomoc obviněnému a působení na něj, aby vedl řádný život, vyhověl soudem nebo státním zástupcem uloženým podmínkám, a tím došlo k obnově narušených právních i společenských vztahů (32). Zákonem je tedy probace vymezena jako soubor činností a aktivit, které vedou k realizaci rozhodnutí státního zástupce nebo soudu (7).

Podle § 2 odst. 2 PMS1 se mediací rozumí mimosoudní zprostředkování za účelem řešení sporu mezi obviněným a poškozeným a činnost směřující k urovnání konfliktního stavu vykonávaná v souvislosti s trestním řízením. Mediace lze provádět

jen s výslovným souhlasem obviněného a poškozeného (32). Tento proces není vyloučen ani po pravomocném skončení trestní věci, zejména pokud vede k urovnání narušených vztahů a tím naplňuje určité zásady restorativní justice (7).

1.2.3 Organizace Probační a mediační služby

V čele PMS stojí ředitel, který je jmenován a také odvoláván ministrem spravedlnosti (30). Ředitel Probační a mediační služby zajišťuje chod této organizace po stránce personální, organizační, hospodářské, materiální a finanční. (32)

Střediska Probační a mediační služby působí na území celého státu v sídlech okresních nebo na stejné úrovni působících obvodních a městských soudech. Tato střediska lze dále vnitřně členit např. na oddělení zaměřená na mladistvé obviněné nebo na uživatele omamných a psychotropních látek (30, 32).

Probační a mediační služba stojí mimo současnou strukturu orgánů činných v trestním řízení, a to zejména za účelem její samostatnosti (30).

1.2.3.1 Úředník a asistent PMS

Úředníkem Probační a mediační služby může být jen fyzická osoba, která musí splňovat tyto podmínky:

- trestní bezúhonnost
- způsobilost k právním úkonům
- magisterské vysokoškolské vzdělání humanitního směru
- odborná zkouška úředníka Probační a mediační služby (30).

Asistent PMS musí splňovat tyto předpoklady:

- starší 21 let
- trestní bezúhonnost
- způsobilost k právním úkonům

- středoškolské vzdělání v oblasti společenskovední (32).

Na kvalifikační vzdělávací kurz pro úředníky a specializační vzdělávací kurz pro asistenty navazuje systém průběžného vzdělávání, který by měl dále zvyšovat odbornou úroveň a prohlubovat jejich specializaci. Součástí vzdělávání jsou také supervizní semináře věnované rozvoji praktických dovedností mediace a probace. Dalším předpokladem úspěšného výkonu funkce úředníka či asistenta PMS jsou dobré komunikační schopnosti a dovednosti, umění předcházet konfliktům a řešit konfliktní situace a základní znalosti právní problematiky (30).

1.2.4 Vymezení činnosti Probační a mediační služby ČR

PMS ČR je organizační složkou státu, není právnickou osobou, jedná jménem státu v rozsahu své působnosti (32). Úkolem Probační a mediační služby je přispívat k naplňování trestní spravedlnosti tím, že vytváří podmínky pro uplatnění alternativních postupů v průběhu trestního řízení. Dále zajišťuje účinný výkon alternativních trestů. Za tímto účelem provádí probaci a mediaci, podílí se na řešení sporů mezi obviněnými a poškozenými a tím usiluje o urovnání konfliktních stavů. Nedílnou součástí poslání PMS je prevence a snižování rizik opětovné trestné činnosti (7).

Probační a mediační služba má stanoveny tři základní cíle svého působení:

1. Integrace obviněného – směřuje k začlenění obviněného do života společnosti bez dalšího porušování zákonů. Integrace je procedura, která usiluje o obnovu respektu obviněného k právním normám ve společnosti, o jeho uplatnění a seberealizaci.
2. Participace poškozeného – PMS se snaží o zapojení poškozeného do trestního řízení, o obnovení jeho pocitu bezpečí a důvěry v právní systém.
3. Ochrana společnosti – Probační a mediační služba přispívá k ochraně společnosti účinným řešením konfliktních stavů spojených s trestním řízením a zajištěním výkonu uložených alternativních trestů a opatření (13).

Mezi základní principy činnosti PMS patří snaha o dostatečnou informovanost orgánů činných v trestním řízení o průběhu práce s klienty, Postup práce s klienty vychází z jejich individuálních požadavků a zájmů. PMS usiluje o kontakt s klienty v rané fázi trestního řízení. Podporuje pachatele při hledání zdrojů, které mu umožní změnit dosavadní vzorce chování, díky kterým docházelo k porušování zákona. Poškozenému nabízí možnost mít vliv na podmínky a způsob odškodnění (7).

Probační a mediační služba při své činnosti postupuje v součinnosti s orgány sociálního zabezpečení, školami a školskými zařízeními, zdravotnickými zařízeními, s registrovanými církvemi a náboženskými institucemi, zájmovými sdruženími občanů, nadacemi apod. Při výkonu své působnosti bude úzce spolupracovat s orgány sociálně-právní ochrany dětí. Zaměstnanci PMS se mohou obracet na státní orgány a právnické i fyzické osoby s dožádáním o sdělení potřebných údajů (30).

PMS se podle předmětu své činnosti podílí především na sekundární a terciární prevenci, ale i primární prevence se u nás i v zahraničí stává významnou oblastí pro působení PMS, což souvisí se stále větší potřebou bezprostředního kontaktu probační služby s komunitou, kde k trestné činnosti dochází (7).

1.2.4.1 Zásady a principy pracovníků Probační a mediační služby

Při své činnosti postupují pracovníci podle těchto zásad a principů:

- Důstojnost jednání – způsob práce s klienty musí být v souladu se základními lidskými právy a svobodami a musí respektovat jejich důstojnost.
- Zákonnost – postup pracovníků služby při výkonu probace a mediacce musí být v souladu se zákony.
- Přiměřenost – míra zásahu pracovníků vůči pachateli nesmí přesáhnout rozsah a obsah pravomocného rozhodnutí soudu nebo státního zástupce.
- Transparentnost – usiluje o dostatečnou informovanost OČTŘ o průběhu práce s klienty.

- Vyváženost – usiluje o vyvážený přístup k potřebám a zájmům obviněných a poškozených a společnosti za účelem nalezení vzájemně přijatelného řešení.
- Motivace – usiluje o aktivní přístup a účast klientů při řešení následků trestné činnosti (13).

Úředník a asistent PMS využívají při své práci rozdílných postupů a způsobů práce, které lze rozdělit na dvě základní kategorie – aktivní a pasivní nástroje. Kritériem tohoto dělení je míra aktivity a zapojení klienta do procesu jejich uplatňování. Aktivní nástroje zapojují klienta a vyžadují od něj určitou spolupráci. Pasivní nástroje aktivní účast klienta nevyžadují, naopak jsou postaveny na jednostranné aktivitě pracovníka PMS (7).

Mezi aktivní nástroje můžeme zařadit osobní kontakt s klientem a proces vzájemné komunikace. Využití těchto nástrojů umožňuje zapojit klienta do řešení trestní věci, zohlednit jeho specifické potřeby, zájmy a možnosti a také spolupracovat s klientem při vytváření řešení. Pasivními nástroji rozumíme jednostranné aktivity pracovníků PMS, které vedou k získání informací nebo potvrzení určité skutečnosti. Z důvodu neúčasti klienta se tyto úkony musí provádět při současném dodržování etických přístupů a to: klient musí být o jejich použití poučen, musí být použity s vědomím klienta nebo o jejich použití musí být informován. Nedodržováním těchto principů by mohlo dojít k ohrožení klienta zneužitím pravomocí. Příkladem použití pasivních nástrojů při získávání informací jsou dotazy na rejstřík trestů, centrální evidenci obyvatel nebo centrální evidenci vězňů. Využití pasivních nástrojů vychází z dohledové a kontrolní role PMS (7).

1.2.4.2 Probační programy

Probační a mediační služba věnuje zvláštní péči mladistvým obviněným a obviněným ve věku blízkému mladistvým. Činnost probačních úředníků s mladistvými má svá specifika a klade na ně zvláštní požadavky. Velký význam v práci s obviněnými mladistvými mají probační programy (7).

Podle § 17 odst. 1 ZSM se probačním programem rozumí zejména program sociálního výcviku, psychologického poradenství, terapeutický program, program zahrnující obecně prospěšnou činnost, vzdělávací, doškolovací, rekvalifikační nebo jiný vhodný program k rozvíjení sociálních dovedností a osobnosti mladistvého, a to s různým režimem omezení v běžném způsobu života, který směřuje k tomu, aby se mladistvý vyhnul chování, které by bylo v rozporu se zákonem, a k podpoře jeho vhodného sociálního zázemí a k urovnání vztahů mezi ním a poškozeným (31). Probační program schvaluje ministr spravedlnosti na základě doporučení akreditační komise, schválený program se zapisuje do seznamu probačních programů vedeného Ministerstvem spravedlnosti ČR. Úlohou PMS je vznik takových programů iniciovat a vytvářet předpoklady pro efektivní spolupráci s jejich realizátory (11, 31).

Nejrozšířenějším programem pro mladistvé je probační program Právo pro každý den, jehož poskytovatelem je obecně prospěšná společnost Partners Czech. Tento program nyní probíhá v 37 střediscích Probační a mediační služby ČR. Program je založen na skupinové práci, během které jsou využívány metody interaktivní výuky, které podporují efektivní učební strategii a zároveň rozvíjí sociální dovednosti, dovednosti efektivní komunikace, schopnosti řešení konfliktů a schopnosti spolupráce s ostatními ve skupině. Lektoři využívají lekce z učebnice Právo pro každého, jež byla doporučena MŠMT jako učební materiál pro ZŠ a SŠ. Lekce jsou zaměřeny na právo rodinné, občanské, pracovní a trestní. Program je rozdělen do jednotlivých lekcí, které jsou doplněny cvičeními a nácviky modelových situací (11, 17, 20).

Dalším programem je Učební program – mladiství, který je realizován Sdružením pro probaci a mediaci v justici. Klient je v rámci učebního programu konfrontován se svým kriminálním chováním, je veden k přemýšlení nad spáchaným trestným činem. Dále je podněcován k vytvoření a osvojení alternativních strategií chování, které mu umožní vyhnout se dalšímu kriminálnímu jednání. Prostřednictvím jednotlivých témat programu a praktickým cvičením se lektoři snaží vybavit klienta dovednostmi, jež mu pomohou zvládat rizikové situace v běžném životě, které by jinak mohly vést ke spáchání další trestné činnosti. Program má strukturovanou podobu, která obsahuje 7 základních témat: trestný čin (bilance důsledků trestného činu), emoce a provokace

(rozeznání tělesných signálů při emocích, kontrola emocí, včasné a vědomé rozhodování), řešení problémů, úspěšné jednání s lidmi, schopnost porozumět pohledu jiných (pohled oběti a společnosti), snížit riziko recidivy (naučené komunikační dovednosti a strategie chování převést do běžného dne klienta vytvořením individuálních nouzových plánů), posilovat dovednosti důležité pro získání a udržení si zaměstnání (11, 17).

1.3 ALTERNATIVNÍ TRESTY

1.3.1 Trest

V českém trestním právu je možné tresty charakterizovat jako specifické zákonem stanovené a státem vynutitelné následky spáchaného trestného činu. Tresty mohou ukládat pouze soudy. Obsahují negativní hodnocení trestného činu a jeho pachatele. Působí mu určitou újmu, jejímž prostřednictvím se sleduje splnění účelu trestu.

Hlavním účelem trestu je chránit společnost před pachateli trestných činů, zabránit odsouzenému v dalším páchaní trestné činnosti a vychovávat jej k tomu, aby vedl řádný život, a tím působit výchovně i na ostatní členy společnosti. Výkonem trestu nesmí být ponížena lidská důstojnost (27).

1.3.2 Filozofie alternativních trestů

Ve spojení s trestní justicí alternativa znamená zvolit jakýkoli trest, který není spojený s odnětím svobody odsouzeného. Z toho vyplývá, že alternativní tresty méně zasahují do života odsouzeného a dávají mu šanci k nápravě škod způsobených trestnou činností (2, 24). Veškeré formy a postupy alternativního řešení trestních věcí směřují k dosažení stejného cíle, jímž je spravedlivé řešení trestné činnosti. Možnosti praktického uplatnění jednotlivých forem alternativních řešení jsou v České republice limitovány (vázány) právním rámcem, v němž se musí pohybovat (27).

Hlavním smyslem alternativních způsobů řešení je přiměřená reakce na spáchaný trestný čin a odstranění konfliktního stavu spojeného s tímto činem. Při jejich uplatnění jde především o vypořádání vzájemných vztahů mezi obviněným, poškozeným a osobami z jejich blízkého sociálního okolí, sankční a pozitivně motivující působení na obviněného a dosažení satisfakce poškozeného. Tyto formy postihu trestné činnosti zjednodušují a urychlují trestní řízení. Z hlediska institucionálního je vedle soudů jedním z hlavních nositelů těchto přístupů k řešení trestné činnosti Probační a mediační služba ČR (30).

Filozofie alternativních trestů zní takto: ponechat dosouzené na svobodě a uložit jim takový druh povinnosti nebo omezení, který bude působit preventivně proti páčání další trestné činnosti. Alternativní trest ochrání společnost, uspokojí zájmy obětí trestného činu a upevní v pachateli návyky a postoje potřebné k vedení řádného života. Soudy přistupují k alternativním trestům v případě, že se jedná o trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody do pěti let a osoba pachatele není natolik narušená, aby její pobyt na svobodě byl pro ostatní nebezpečný.

Alternativní trest pachatele nezabavuje svobody, ale vyžaduje od něj dodržování určitých omezení či splnění povinnosti. V průběhu výkonu trestu se sleduje, zda odsouzený plní podmínky uloženého trestu a zda žije v souladu s normami společnosti. Při neplnění těchto podmínek může soud rozhodnout o náhradní sankci, kterou je většinou trest odnětí svobody (24).

1.3.3 Druhy alternativních trestů

Novelizace TZ provedené v letech 1999 – 2001 významně rozšířily právě alternativní druhy trestů či možnosti jejich ukládání. Byl zaveden nový alternativní trest obecně prospěšných prací a podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem (26).

Mezi alternativní tresty řadíme:

- Podmíněné odsouzení (§ 58 – 60 TZ)

- Podmíněné odsouzení s dohledem (§ 60a TZ)
- Obecně prospěšné práce (§ 45 TZ)
- Peněžitý trest (§ 53, 54 TZ)
- Zákaz činnosti (§ 49, 50 TZ)
- Trest propadnutí věci (§ 55, 56 TZ)
- Trest propadnutí majetku (§ 51 TZ)
- Zákaz pobytu (§ 57a TZ)
- Trest vyhoštění (§ 57 TZ)
- Trest ztráty vojenské hodnosti (§ 47 TZ), čestných titulů a vyznamenání (§ 46 TZ) **(24)**.

1.3.3.1 Podmíněné odsouzení

Podmíněné odsouzení je významným prostředkem výchovného působení na pachatele, zejména u pachatelů nepříliš závažných trestných činů. Lze jej uložit za trest odnětí svobody v trvání do dvou let. Podstata podmíněného odsouzení spočívá v tom, že soud vynese odsuzující rozsudek a uloží trest odnětí svobody, ale jeho výkon odloží pod podmínkou, že se odsouzený bude ve stanovené zkušební době (1 – 5 let) řádně chovat a vyhoví uloženým podmínkám. Podmíněné odsouzení vychází z předpokladu, že už samo trestní stíhání pachatele, negativní hodnocení jeho osoby, výchovné působení, či hrozba eventuálního výkonu trestu mohou mít sami o sobě účinky, které má jinak jen výkon trestu. Podmíněným odsouzením se pachateli dává důvěra i možnost, aby bez izolace od společnosti svým chováním ve zkušební době trestný čin odčinil. Podmíněně odsouzenému může soud uložit přiměřená omezení a povinnosti nebo povinnost nahradit škodu, kterou pachatel trestným činem způsobil **(25)**.

1.3.3.2 Podmíněné odsouzení s dohledem

Princip tohoto trestu je stejný jako u podmíněného odsouzení, ale navíc je nad pachatelem vysloven dohled. Současně mohou být pachateli uložena další omezení a povinnosti směřující k tomu, aby vedl řádný život. Zpravidla se také ukládá povinnost

nahradit způsobenou škodu. V tomto případě lze podmíněně odložit výkon trestu odnětí svobody nepřevyšujícího tři léta a zkušební doba je stanovena na 1 – 5 let. Dohled nad chováním pachatele vykonávají pracovníci Probační a mediační služby ČR. Dohled spočívá v pravidelném osobním kontaktu pachatele s pracovníkem PMS v průběhu celé zkušební doby. O průběhu dohledu probační pracovník pravidelně informuje soud, který rozhodnutí o podmíněném odsouzení s dohledem vydal. Pokud odsouzený vedl ve zkušební době řádný život a vyhověl uloženým podmínkám, vydává soud rozhodnutí o osvědčení odsouzeného. V opačném případě rozhodne, že se trest vykoná (25, 26).

1.3.3.3 Obecně prospěšné práce

Trest obecně prospěšných prací se v českém právu objevuje od roku 1996. Díky tomuto trestu má odsouzený, který se provinil proti společnosti, šanci odčinit své chování prací pro obecný prospěch, např. úklidem veřejných prostranství nebo budov, údržbou zeleně, pomocí postiženým spoluobčanům nebo prací při ochraně životního prostředí. V zásadě lze tento trest uložit pachateli, kterého soud odsuzuje za trestný čin s hranicí trestní sazby nepřevyšující 5 let, ve výměře 50 – 400 hodin. Pachatel je povinen práce vykonat bezplatně, osobně a ve svém volném čase do jednoho roku od nařízení výkonu trestu. V případě nevykonání trestu se tento trest přeměňuje na trest odnětí svobody a to v tomto poměru – za každé i jen započaté dvě hodiny nevykonaného trestu jeden den ve vězení (15, 27).

1.3.3.4 Peněžitý trest

Peněžitý trest je jedním z nejdůležitějších a nejvyužívanějších druhů trestů nespojených s odnětím svobody a je významnou alternativou ke krátkodobým trestům odnětí svobody. Soud ho ukládá za trestný čin, u něhož horní hranice trestní sazby odnětí svobody nepřevyšuje tři léta. Je ukládán ve výměře od dvou tisíc do pěti milionů korun českých, pokud pachatel získal nebo chtěl získat trestným činem majetkový prospěch, popř. u méně závažných trestných činů, pokud není třeba ukládat trest odnětí svobody. Funkcí tohoto trestu je především možnost postihnout majetkový prospěch pachatele, který získal z trestné činnosti nebo zabránění čerpat prostředky k dalšímu páčání trestné činnosti.

Současně s uložením peněžitého trestu ukládá soud tzv. náhradní trest odnětí svobody do dvou let, pokud by peněžitý trest nebyl zaplacen. Peněžitý trest může být uložen jako trest samostatný nebo vedle jiného druhu trestu (14).

1.3.3.5 Další alternativní tresty

Dalšími alternativními tresty jsou trest propadnutí věci, propadnutí majetku, zákaz činnosti, zákaz pobytu a vyhoštění. Tyto tresty mají však jako alternativy k trestu odnětí svobody podstatně menší význam, než alternativní tresty popsané výše. To je způsobeno také tím, že tyto tresty jsou jako samostatné tresty ukládány spíše výjimečně a zpravidla jsou ukládány společně s některým již probraným alternativním trestem.

1.3.4 Alternativní opatření

Vedle alternativních trestů existují v českém právu ještě další alternativy:

- Alternativy ke klasickému trestnímu řízení – umožňují věc řešit odklonem od standardního řízení, tj. mimo hlavní líčení. Podmínkou využití těchto postupů je např. náhrada škody ze strany obviněného nebo uzavření dohody o náhradě škody mezi poškozeným a obviněným, souhlas obviněného atd. Tomuto postupu často předchází mediační jednání, které může zprostředkovat PMS (§ 307 – 314 TŘ),
- Alternativy k potrestání – soud rozhoduje o upuštění od potrestání nebo podmíněném upuštění od potrestání s dohledem. Dohled zajišťují pracovníci PMS (§ 24 – 26b TZ),
- Alternativy k vazbě – umožňují v určitých případech nahradit pobyt pachatele ve vazbě jiným opatřením. Jde o záruku sdružení nebo důvěryhodné osoby, slib pachatele nebo dohled pracovníka PMS (§ 71 – 73 TŘ),
- Alternativy k výkonu uloženého trestu – umožňují upustit od výkonu zbývajících částí uloženého trestu. Při tomto rozhodnutí je stanovena zkušební doba, případně dohled (§ 61 – 64 TZ) (24).

1.4 VEŘEJNÉ MÍNĚNÍ

Veřejnost se vyznačuje tím, že v ní převažuje omezený soubor postojů k jevům, které se stanou předmětem jejího zájmu. Tato reakce na nejrůznější podněty se považuje za veřejné mínění, a to má svým způsobem normativní charakter, jelikož slouží jako prostředek sociální kontroly (12). Veřejnost umožňuje vytvářet veřejné mínění, které plní určité funkce vůči státu. Historicky vzniká od 17. až 18. století (9). Podle výzkumů německé socioložky Elisabeth Noelle-Neumann se však výskyt veřejného mínění prolíná celými lidskými dějinami (12).

Otázky veřejného mínění zajímaly filozofy, spisovatele, politiky, právníky i další osobnosti. Z bádání Elisabeth Noelle-Neumann vyplývá, že s pojmem veřejného mínění se můžeme setkat již v dopise Cicera Atikovi. Pojem veřejné mínění se v různých podobách nachází např. i u Niccola Machiavelliho, Williama Shakespeara, Davida Huma, Johna Locka ad. (12). Sám termín se však vžil teprve v 18. století a jeho moderní uplatnění je připisováno Jeanu Jacqueu Rousseauovi (29).

Veřejné mínění je jev, který je určován místem a časem a jeho vliv můžeme zpětně pouze složitě doložit. Jedinec se jen stěží může vymanit z názorového klimatu a atmosféry své historické doby. Podle Elisabeth Neumann in Jiráková, Köpplová pod pojmem veřejné mínění chápeme hodnotové, především morálně zatížené názory a postoje, které je třeba veřejně zastávat, pokud se nechceme izolovat (12).

Veřejnost a veřejné mínění se dostává do popředí v souvislosti s vytvářením demokratických politických systémů, spolu s tím se ale také mění role veřejnosti a jejího mínění (22). Veřejné mínění nemůže vzniknout, pokud neexistuje možnost činit nějaké veřejné rozhodnutí. Proto není náhodou, že sociologické výzkumy veřejného mínění začaly ve Spojených státech zhruba ve 30. letech našeho století. V pozadí stála snaha předpovídat výsledky voleb a analyzovat mechanismy utváření postojů (5). Dle Peterse in Rendlová, Lebeda přestává být veřejné mínění považováno za sociální proces, který se odehrává ve skupině a je vnímáno jako měřitelná kvantita, která může být zaznamenána průzkumem (22). Veřejné mínění však nejsou jen statistická data z průzkumných šetření. Veřejné mínění je vzájemně propojenou vícerozměrnou

strukturou názorů, individuálních a skupinových mínění, která jsou odrazem života lidí a podmínek, ve kterých se pohybují a která zpětně na život lidí působí (29).

1.4.1 Vznik a vývoj postojů ve společnosti

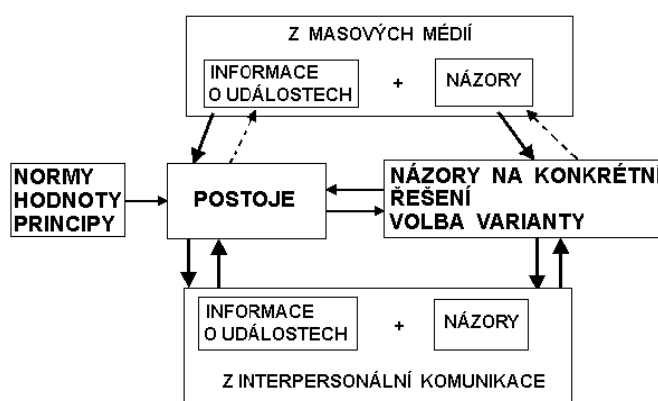
Podle Fishbeina a Ajzena lze postoje definovat jako naučené predispozice k celkově příznivé nebo nepříznivé reakci na daný objekt, osobu či událost (8). Tato definice klade důraz na tři základní znaky: jsou naučené, konzistentní a týkají se příznivých nebo nepříznivých reakcí. Postoje jsou spojeny také s činností, ovlivňují chování.

Postoje se nejčastěji popisují pomocí 3 složek:

1. kognitivní – týká se názorů a myšlenek, které osoba má o předmětu postoje
2. emocionální – týká se toho, co osoba cítí k předmětu postoje (=emocí či emocionálních reakcí)
3. behaviorální – týká se sklonů k chování či jednání ve vztahu k předmětu postoje.

Různé definice se liší právě v tom, která z těchto složek je zdůrazňována. Pro vývoj postoje jsou však důležité všechny tři (8).

Schéma 1: Podrobné schéma utváření postojů

zdroj: Sociologický ústav AČR (10)

1.4.1.1 Postoje, názory a hodnoty

Tyto pojmy nejsou totožné, je nutné mezi nimi vidět rozdíl. Odlišují se v emocionální oblasti. Názory jsou neutrální – jsou to jen výroky, o kterých se domníváme, že jsou pravdivé. Postoje jsou hodnotící – vyjadřují pocity ve vztahu k určité záležitosti. Na rozdíl od názoru při popisu postoje použijeme emočně zabarvený jazyk. Dalším kritériem pro poznání, že jde o postoj, je souvislost postoje s hodnotami. Postoje vycházejí ze základního hodnotového žebříčku člověka (8).

Hodnoty jsou poměrně stálé předpoklady, které se týkají obecných principů (například co je morální, žádoucí apod.). Podle hodnot hodnotíme vlastní chování i chování ostatních. Spojitost veřejného mínění a hodnotové orientace je velice blízká. Hodnoty, které člověk zastává, se promítají do jeho mínění a ono zpětně působí na utváření hodnot (8, 29).

1.4.1.2 Funkce postojů

Pomocí hodnocení usměrňují postoje naše reakce vůči věcem a událostem v okolí, takže nemusíme pokaždé, když se s nimi setkáme, znovu hledat vhodný způsob odreagování. Postoje hrají roli v sociálním přizpůsobení. Pomáhají upevňovat pocit sounáležitosti se skupinou. Zastáváme-li určitý názor, může nám to pomoci při sociální identifikaci, která je důležitou součástí lidského bytí a soužití ve společnosti.

Jednou z dalších funkcí je externalizace. Externalizace je spojování nevědomých motivů či vnitřních stavů s něčím, co právě probíhá v bezprostředním okolí. Toto spojení vede k vytvoření postoje k danému vnějšímu objektu (8).

1.4.1.3 Změna postojů

K tomu abychom změnili postoj, se nás obvykle někdo snaží přesvědčit – poskytuje nám informace, které nám ke změně mohou pomoci. Toto přesvědčování může být prováděno verbálním či implicitním způsobem. Implicitní způsob se používá zejména v reklamě, která se vyskytuje všude kolem nás a její působení si proto většinou neuvědomujeme. Změny postojů závisí hned na několika faktorech:

- zdroj informace – větší vliv na změnu postoje má důvěryhodný, důležitý či odborný zdroj,
- obsah sdělení – jaké informace budou sděleny, záleží zejména na tom, komu jsou určeny,
- způsob podání informace – ovlivněn složitostí sdělované informace, u jednodušší postačí audio či video forma, v případě složitější je nejvhodnější psaná,
- příjemce informace – je důležité znát vlastnosti příjemce a poté podle nich vybrat vhodný způsob podání informací (8).

1.4.1.4 Měření postojů

Likertova škála je jedna z nejspolehlivějších technik měření postojů. Tvoří ji pět výroků, u kterých je vždy pětibodová škála sahající od zcela souhlasím přes nevím (což je střední bod) až po zcela nesouhlasím. Tato technika umožňuje zjistit nejen obsah postoje, ale i přibližnou sílu.

Sémantický diferenciál je technika využívající více dimenzí pro zjištění respondentovy reakce. Škály jsou sedmibodové, jejich konce reprezentují extrémní hodnotící dimenze (např. dobrý-špatný, ošklivý-krásný,...). Každé postojové slovo se tak hodnotí pomocí osmi či devíti dimenzí.

Sociometrie má největší význam při zjišťování vzájemného vnímání členů přirozené skupiny. Každý člen skupiny má za úkol vybrat ze členů skupiny toho, kterého by označil jako svého přítele, jako vůdce a jako preferovaného partnera při určité činnosti. Na základě těchto odpovědí se sestavuje sociogram, který mapuje přátelské skupiny.

Bogardova škála sociální vzdálenosti měří rasismus a jiné etnické předsudky. Skládá se z výroků, které mají ukázat, jakou sociální vzdálenost respondenti pocítují mezi sebou a jinými skupinami. Odpovědi ukazují, jak blízký kontakt a jaký vztah se členy těchto skupiny by respondent toleroval či akceptoval. Respondent dostane seznam sociálních skupin a u každé musí označit několik výroků (8).

1.5 VÝZKUM VEŘEJNÉHO MÍNĚNÍ

Výzkumy veřejného mínění sledují názory nejen celého zkoumaného souboru (= všech dotazovaných), ale také názory dotázaných podle jejich příslušnosti k jednotlivým sociálním skupinám. Výzkumy veřejného mínění postihují názorovou skladbu v širokém spektru sociálních skupin, dokazují, že společnost není masou, která má na všechno stejný názor anebo na všechno úplně jiný. Šíře záběru výzkumů veřejného mínění je ohromná. Pokrývají všechny oblasti společenského života. Současné výzkumy jsou orientovány do oblasti trhu, propagace a reklamy. Naopak méně jsou zastoupeny výzkumy názorů k problematice kultury a některých sociálních skupin. V rámci výzkumů veřejného mínění jsou pozorovány nejen projevy samotného veřejného mínění – názory, nálady, představy a přání, ale také konkrétní fakta o společenském bytí, jednání a znalostech občanů (29).

1.5.1 Vývoj výzkumů veřejného mínění ve světě

Výzkumy mínění měly své předchůdce v tzv. „morální statistice“, která sloužila studiu sociálních otázek často se silným sociálně kritickým zaměřením. Od první poloviny 19. století bylo veřejné mínění zjišťováno pomocí nepřesného anketního způsobu. První novinářská anketa byla uskutečněna již v roce 1824 v USA, postupně se tato technika uplatňovala ve Francii, Belgii, Německu a Anglii. Na začátku třicátých let byla při výzkumech poprvé použita metoda dotazování osob prostřednictvím rozhovorů. Průkopníkem této metody byl George Gallup, který založil výzkumná pracoviště po celých Spojených státech. Jeho metoda byla v průběhu let zdokonalována a upravena pro použití v různých komunitách. Vedle výzkumů veřejného mínění se začal rozvíjet průzkum trhu. Na rozdíl od výzkumů veřejného mínění závěry průzkumu trhu nebyly publikovány a byly využívány pro potřeby klientů. Dnes prakticky neexistuje země, kde by se výzkumy veřejného mínění neprováděly. Probíhají i v afrických zemích, v Číně, ve Vietnamu, na Kubě a v celé latinské Americe. Vysokou hodnotu mívají tzv. srovnávací výzkumy, které probíhají v několika desítkách zemí najednou – přinášejí údaje o rozdílném stavu a vývoji mínění obyvatel různých států (22, 29).

1.5.2 Historie výzkumů veřejného mínění v České republice

S prvními dotazníky a anketami se v Československu můžeme setkat již na začátku třicátých let. Zpočátku to byla jen dílčí zkoumání u malých skupin obyvatelstva, která prováděli sociologové sami nebo určité redakce časopisů. V roce 1946 byl založen Československý institut pro výzkum veřejného mínění, později byl zrušen a v roce 1967 obnoven jako Ústav pro výzkum veřejného mínění (=ÚVVM) při Československé akademii věd. Ústav provedl několik desítek průzkumů na různá aktuální témata – názory na měnovou politiku, černý trh, pracovní morálku, zaměstnání žen a další ekonomické, politické a zdravotní problémy. V období normalizace byl součástí Federálního statistického úřadu a jeho činnost byla kontrolována státními orgány. Prováděné výzkumy byly ideově i obsahově podrobeny socialismu a jejich přínos byl omezený. Po roce 1990 byl ÚVVM přeměněn na Institut. Později začaly vznikat soukromé agentury či firmy, které se zabývaly převážně průzkumem trhu. Společenský vývoj přinesl rozrůznění veřejného mínění, jeho stále výraznější spojení s vývojem životní a společenské situace občanů. Stát se dnes o výzkumy veřejného mínění zajímá pouze minimálně. Výzkumy jsou sice zdrojem zajímavých informací, ale státním orgánům leckdy komplikují situaci (22, 29).

2. CÍLPRÁCE A HYPOTÉZY

2.1 Cíle práce

Hlavním cílem této práce je:

1. zjistit, jaká je informovanost široké veřejnosti o činnosti Probační a mediační služby
2. přiblížit postoje laiků k alternativním trestům, co si myslí o jejich ukládání
3. ozřejmit jaké povědomí o Probační a mediační službě mají lidé pracujících v oborech spolupracujících s touto institucí
4. zjistit, jaký názor na alternativní tresty mají spolupracovníci s PMS.

Mezi dílčí cíle patří:

1. zjistit, zda lidé dokáží využít všechny možnosti, které jim může tato organizace poskytnout
2. objasnit, zda ví, kde si potřebné informace o těchto službách najít.

2.2 Hypotézy

H1: Informovanost laické veřejnosti o činnostech PMS je nízká.

Dílčí H1: Informace o PMS laická veřejnost získává převážně z televize.

H2: Zaměstnanci organizací spolupracujících s Probační a mediační službou vykazují oproti běžné populaci s ukládáním alternativních trestů spíše souhlasné postoje.

3. METODIKA

Pro ověření stanovených hypotéz bylo použito kvantitativní šetření. Výzkum byl prováděn na Domažlicku, Klatovsku a Horšovskotýnsku v západních Čechách.

3.1 Použitá metoda

Použila jsem metodu dotazníkového šetření. Zvolenou technikou byl standardizovaný dotazník. Dotazník obsahuje celkem 15 otázek (viz příloha 2). V dotazníku se nachází otázky uzavřené, polouzavřené i otevřené. První čtyři otázky jsou identifikační, zbývající otázky se již týkají konkrétní problematiky (5, 6). Dotazníky jsem distribuovala osobně. Celkem bylo rozdáno 200 dotazníků a zpět se jich vrátilo 150. Návratnost činila tedy 75 %. Dotazníky jsem distribuovala od ledna do poloviny dubna roku 2008. Poté jsem začala dotazníky vyhodnocovat a zpracovávat. Při zpracovávání získaných dat byla použita elementární statistika.

3.2 Charakteristika souboru 1

První soubor představuje laická veřejnost. Dotazníky byly rozdávány osobám ve věku 20 – 60 let, které byly záměrně vybírány tak, aby se jejich profese nedotýkala problematiky Probační a mediační služby. Tento soubor tvoří 100 respondentů. Pro potřeby zpracování a následující interpretace bude tento soubor představovat soubor A.

3.3 Charakteristika souboru 2

Zkoumaný soubor číslo 2 reprezentují pracovníci oborů, které s Probační a mediační službou spolupracují – tedy pracovníci Policie ČR, zaměstnanci městských a obecních úřadů, popřípadě Úřadů práce, pracovníci ve vězeňství. Mimo toto kritérium museli vybrané osoby splňovat ještě požadavek věku, a to 20 – 60 let. Celkem bylo osloveno 50 osob. Pro potřeby zpracování a následující interpretace bude tento soubor představovat soubor B.

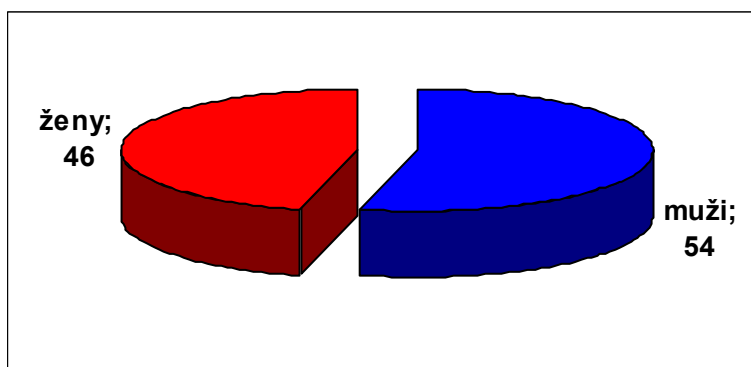
Pro oba zkoumané soubory byl použit stejný dotazník kvůli možnosti porovnání dat, která se výzkumem získají.

4. VÝSLEDKY VÝZKUMU

4.1 Výsledky dotazníků souboru A

První čtyři grafy se týkají identifikačních údajů – pohlaví, věk, vzdělání, bydliště.

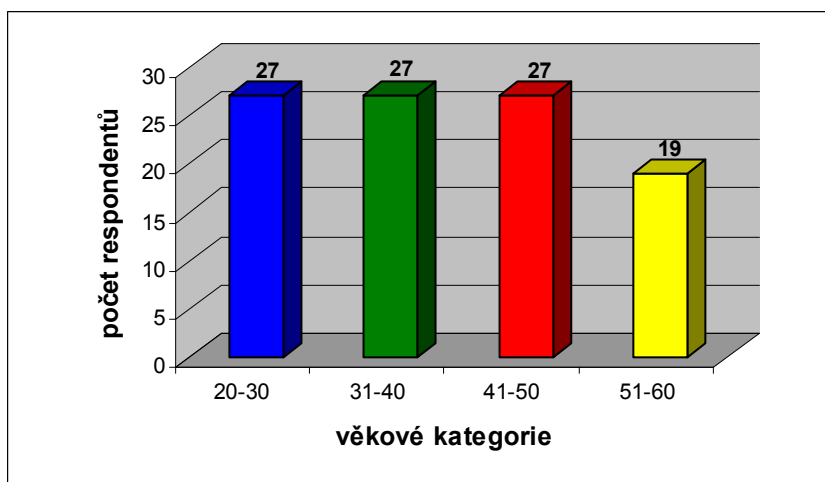
Graf 1: Pohlaví respondentů (v procentech)

Zdroj: vlastní výzkum

Obě pohlaví byla ve zkoumaném souboru zastoupena téměř rovnoměrně. Mužů je 54 % a žen 46%.

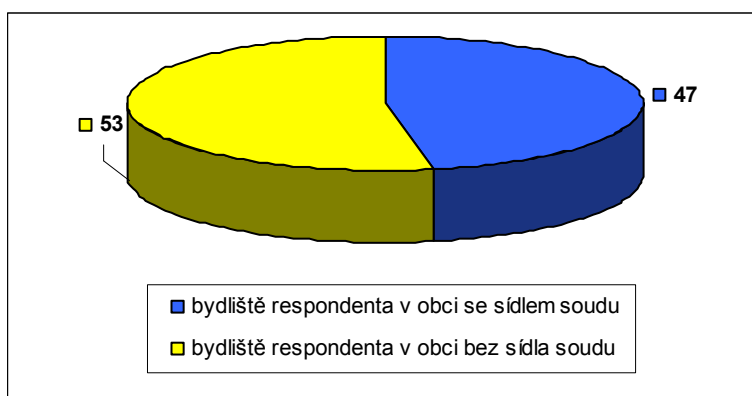
Graf 2: Věk dotazovaných (v procentech)

Zdroj: vlastní výzkum

Z výše uvedených údajů vyplývá, že věkové kategorie do 50 let, byly ve vzorku zastoupeny rovnoměrně a to 27 %, v absolutní hodnotě je to 27. Nejméně zastoupenou kategorií tvořili lidé ve věku 51–60. Tato kategorie představuje 19 % z celkového počtu respondentů.

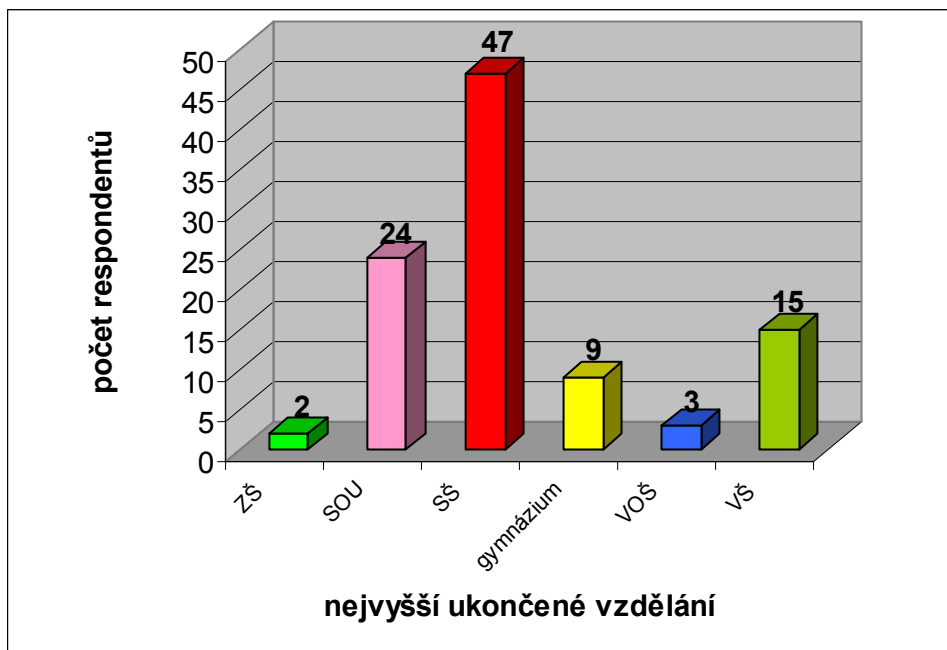
Graf 3: Bydliště respondentů (v procentech)

Zdroj: vlastní výzkum

Pro potřeby výzkumu byly zvoleny dvě možnosti bydliště: a to v obci se sídlem okresního/ městského/ krajského soudu nebo v obci, kde se nenachází žádné sídlo soudu. Z grafu vyplývá, že 53 % dotazovaných bydlí v obci, kde se sídlo soudu nenalézá. Zbývajících 47 % respondentů má bydliště v obci, kde se sídlo soudu nachází.

Graf 4: Nejvyšší ukončené vzdělání dotazovaných (v procentech)

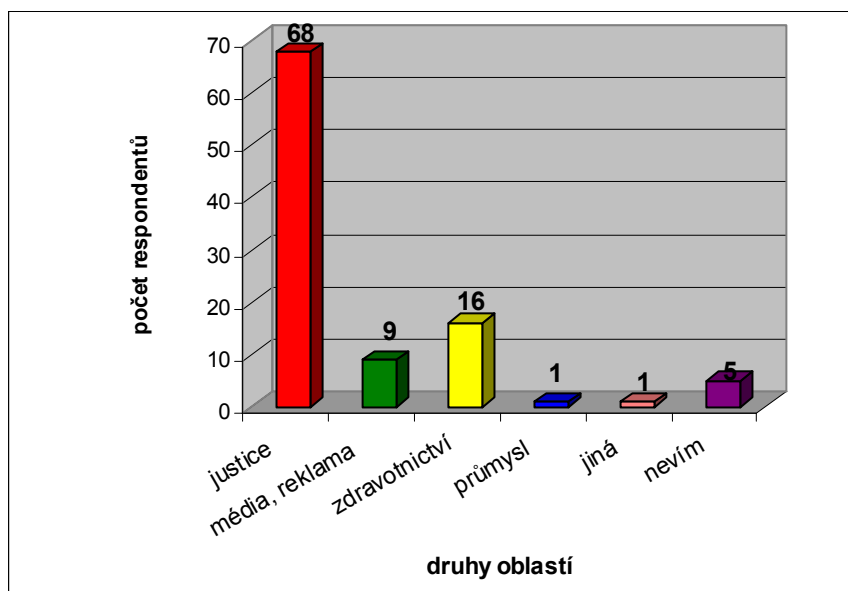

Zdroj: vlastní výzkum

Z tohoto grafu vyplývá, že nejvíce zastoupenou kategorií bylo vzdělání středoškolské, které tvoří téměř polovinu celého vzorku – přesněji 47 %. Druhou nejpočetnější kategorií tvořilo střední odborné vzdělání. Tato skupina byla reprezentována 24 odpověďmi. Další skupinu představovali vysokoškolsky vzdělaní respondenti, kterých bylo 15 %. Gymnázium zaškrtnulo 9 % dotazovaných, VOŠ 3 % a ZŠ 2 %.

Další otázky se již zabývaly problematikou Probační a mediační služby a alternativních trestů.

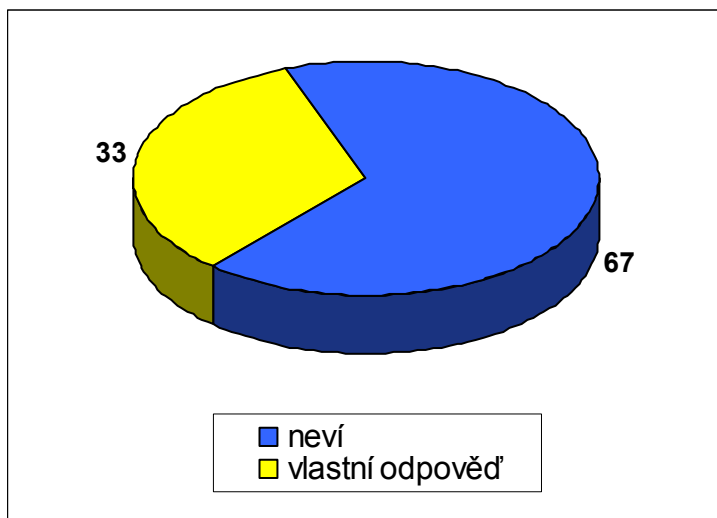
Graf 5: Znalost oblasti působení PMS (v procentech)

Zdroj: vlastní výzkum

Dvě třetiny respondentů vybralo jako oblast působení PMS justici. V absolutních číslech je to 68 dotazovaných. Druhá nejčastější možnost byla oblast zdravotnictví, která je zastoupená 16 %. Oblast médií a reklamy představovala 9 % odpovědí. Jeden respondent označil jako oblast působení Probační a mediační služby průmysl. V rámci jiné varianty se objevila 1x oblast sociální. Pět respondentů nevědělo, ve které oblasti Probační a mediační služba působí.

Graf 6: Znalost pojmu probace (v procentech)

Zdroj: vlastní výzkum

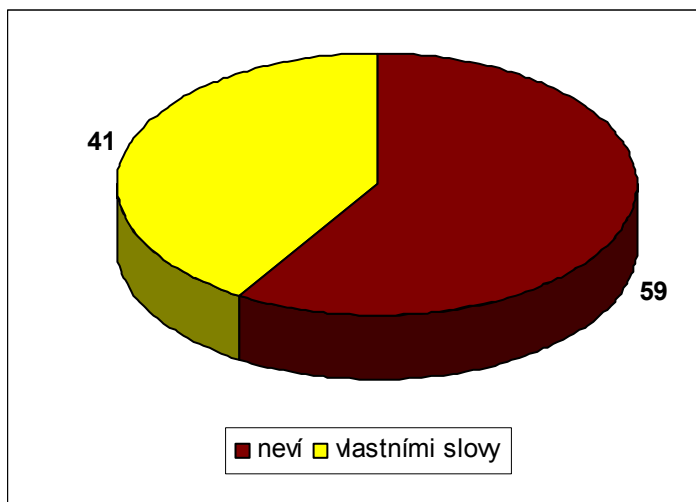
Z grafu vyplývá, že 67 % dotazovaných neví, co znamená pojem probace. Zbývajících 33 % respondentů uvedlo svými slovy, co podle nich tento pojem znamená. V následující tabulce jsou vypsané uvedené odpovědi a jejich počet.

Tabulka 1: Probace

Dohled nad pachatelem /obviněným /odsouzeným	20
Ověřování, zkouška	6
Zajišťování a dohled nad výkonem alternativních trestů	4
Začlenění propuštěných vězňů do společnosti	2
Propagace	1
Celkem	33

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 7: Znalost pojmu mediace (v procentech)

Zdroj: vlastní výzkum

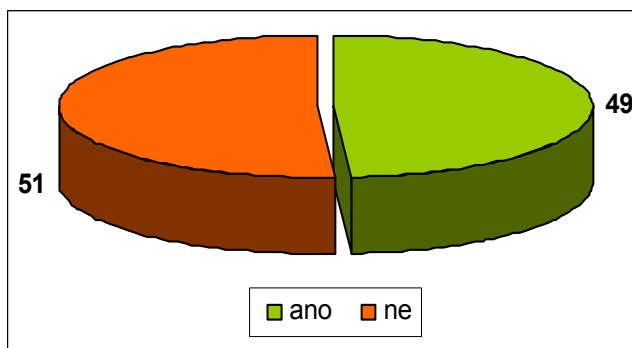
U této otázky uvedlo 59 % respondentů, že pojem mediace nezná. Zbývajících 41 % respondentů napsalo vlastní odpověď. Tyto odpovědi jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 2: Mediace

Mimosoudní řešení sporů	27
Souvislost s médii	10
Zprostředkování setkání mezi obviněným a poškozeným	2
Poradní orgán	1
Dohled nad alternativními tresty	1
Celkem	41

Zdroj: vlastní výzkum

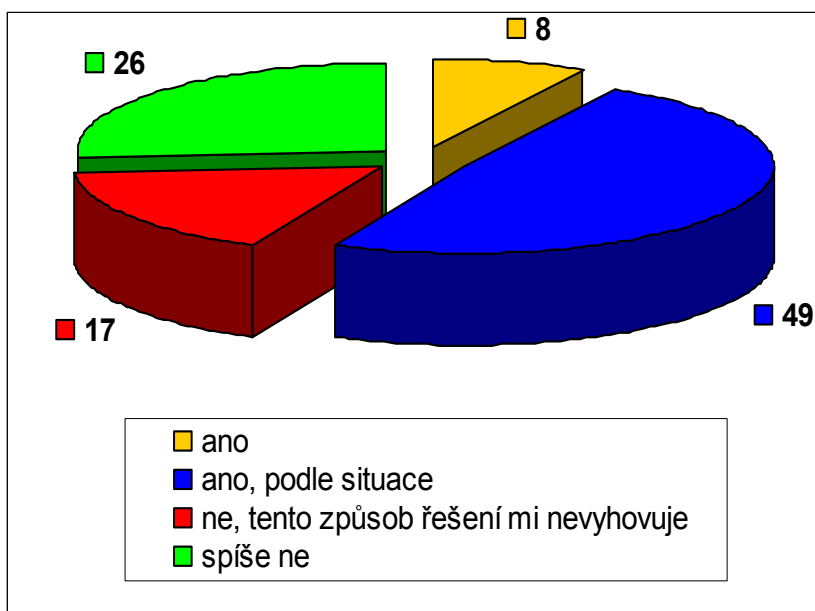
**Graf 8: Způsob řešení mezilidských konfliktů
prostřednictvím mediátora (v procentech)**

Zdroj: vlastní výzkum

Na tuto otázku odpovědělo 49 % dotazovaných, že o tomto způsobu řešení konfliktu již slyšeli. O způsobu řešení konfliktů prostřednictvím mediátora 51 % dotazovaných do této doby neslyšelo.

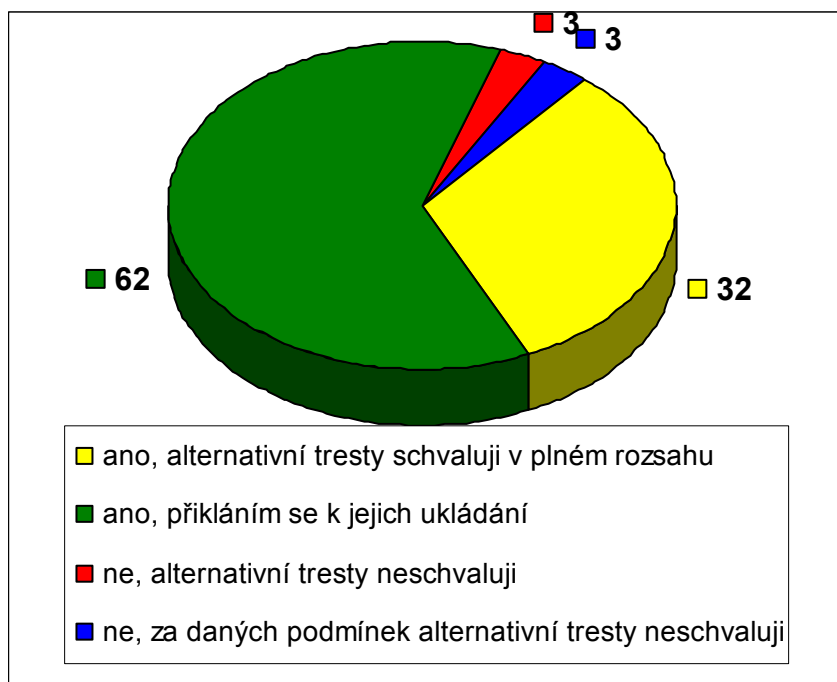
Graf 9: Řešení konfliktu s pomocí mediátora (v procentech)

Zdroj: vlastní výzkum

Z grafu vyplývá, že nejčastější odpovědí byla varianta „ano, podle situace“. Tuto možnost označila téměř polovina respondentů, přesněji 49 %. Druhou nejčastější odpovědí byla možnost „spíše ne“, kterou si vybralo 26 % dotazovaných. Varianta „ano“ tvoří 8 % odpovědí, varianta „ne“ představuje 17 %.

Graf 10: Postoj k ukládání alternativních trestů (v procentech)

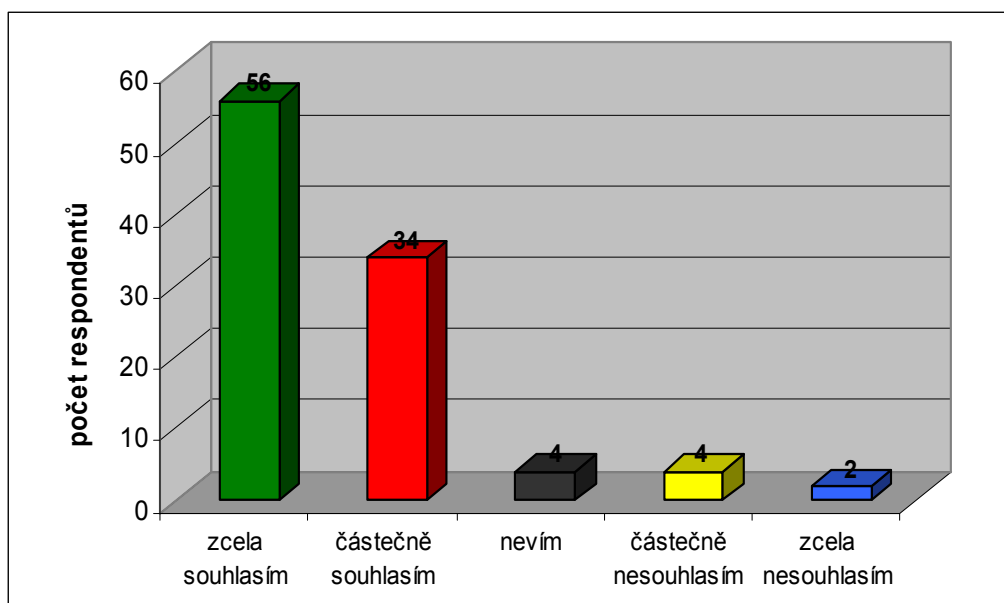
Zdroj: vlastní výzkum

Téměř dvě třetiny respondentů, a to 62 % se k ukládání alternativních trestů přiklání. V plném rozsahu alternativní tresty schvaluje 32 % dotazovaných. Oproti tomu 3 % respondentů alternativní tresty neschvaluje a zbývajících 3 % alternativní tresty neschvaluje za daných podmínek.

Následujících pět grafů se týká odpovědí na otázku „U jakých osob má podle Vás alternativní trest smysl?“. Respondenti k zodpovězení používali Likertovu škálu, která měla tyto možnosti: zcela souhlasím, částečně souhlasím, nevím, částečně nesouhlasím, zcela nesouhlasím.

Tvrzení A: alternativní trest pro osoby, které spáchaly neúmyslný trestný čin

Graf 11: Tvrzení A (v procentech)

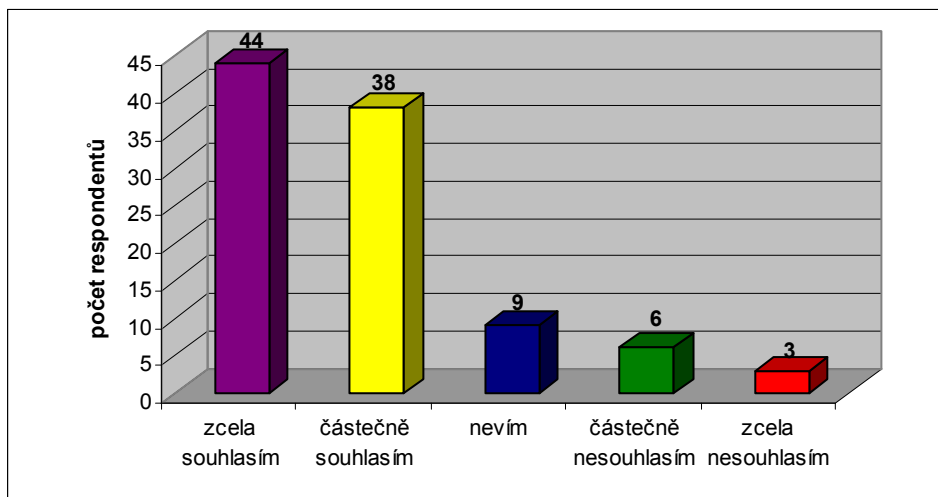

Zdroj: vlastní výzkum

S tímto tvrzením zcela souhlasilo 56 % dotazovaných, částečně souhlasilo 34 %. Zbýlých deset procent se rozdělilo mezi odpovědi nevím, částečně nesouhlasím a zcela nesouhlasím v poměru 4:4:2.

Tvrzení B: alternativní trest pro osoby, které porušily zákon poprvé a spáchaly méně závažný trestný čin

Graf 12: Tvrzení B (v procentech)

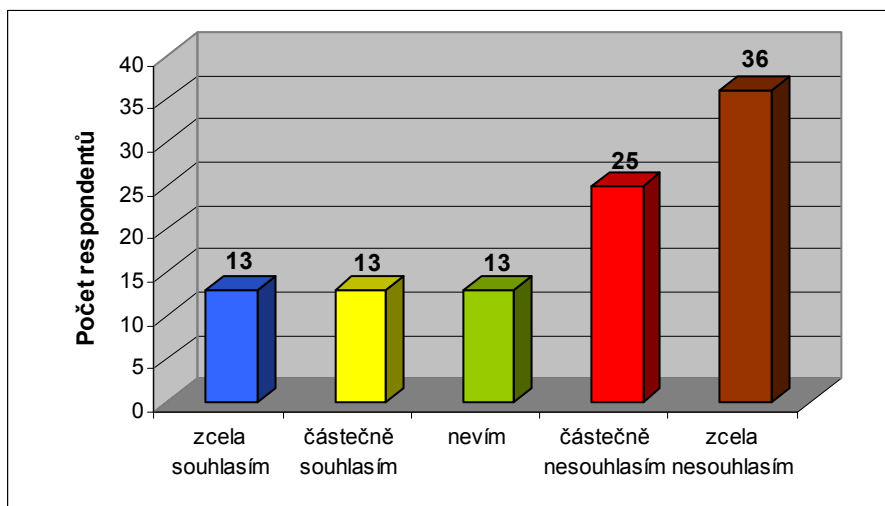

Zdroj: vlastní výzkum

44 % respondentů s tímto tvrzením zcela souhlasilo, částečně souhlasilo 38 %. Možnost „nevím“ vybralo 9 % dotazovaných. S tvrzením částečně nesouhlasilo 6 % a zcela nesouhlasilo 3 % dotazovaných.

Tvrzení C: alternativní trest za opakované páčání méně závažných trestných činů

Graf 13: Tvrzení C (v procentech)

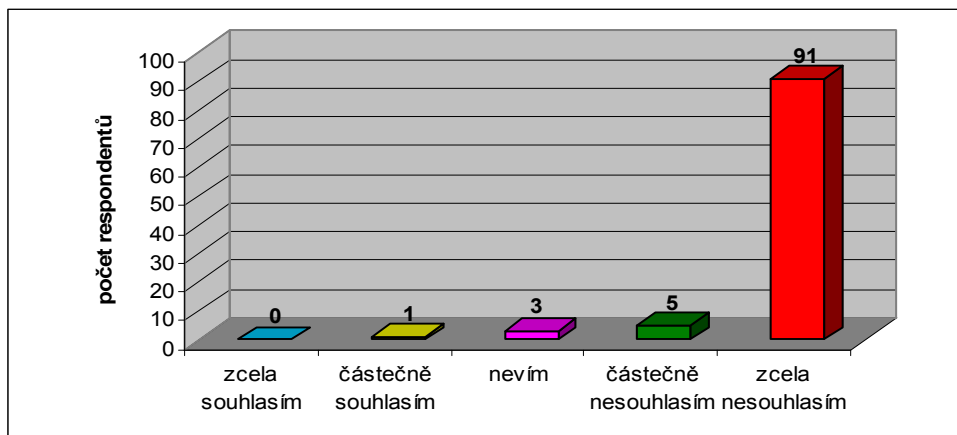

Zdroj: vlastní výzkum

Z grafu vyplývá, že 13 % respondentů s tímto tvrzením zcela souhlasilo, 13 % částečně souhlasilo, 13 % dotazovaných nevědělo, 25 % částečně nesouhlasilo a 36 % zcela nesouhlasilo.

Tvrzení D: alternativní trest pro osoby, které spáchaly násilný trestný čin

Graf 14: Tvrzení D (v procentech)

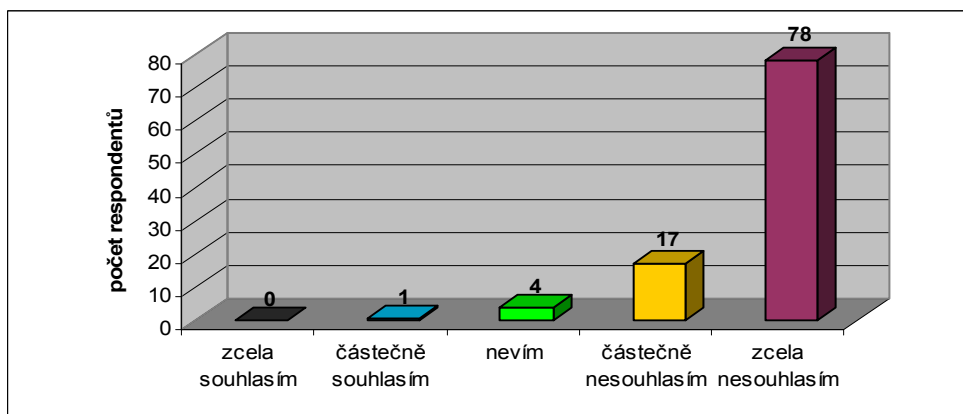

Zdroj: vlastní výzkum

S tímto tvrzením částečně souhlasil 1 respondent, 3 respondenti nevěděli, 5 % částečně nesouhlasilo. Většinu odpovědí a to 91 % získala varianta „zcela nesouhlasím“.

Tvrzení E: alternativní trest při spáchání tr. činů, za které je možné uložit trest odnětí svobody nad 5 let

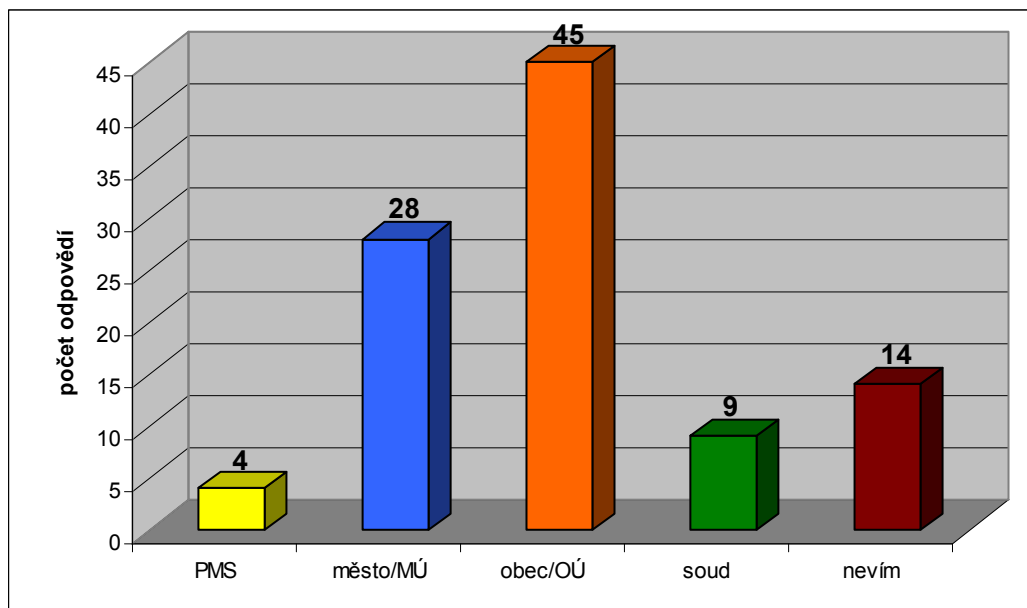
Graf 15: Tvrzení E (v procentech)

Zdroj: vlastní výzkum

Z grafu vyplývá, že s tímto tvrzením zcela nesouhlasilo 78 % respondentů, 14 % částečně nesouhlasilo. Variantu „nevím“ označili 4 dotazovaní a 1 s tvrzením částečně souhlasil.

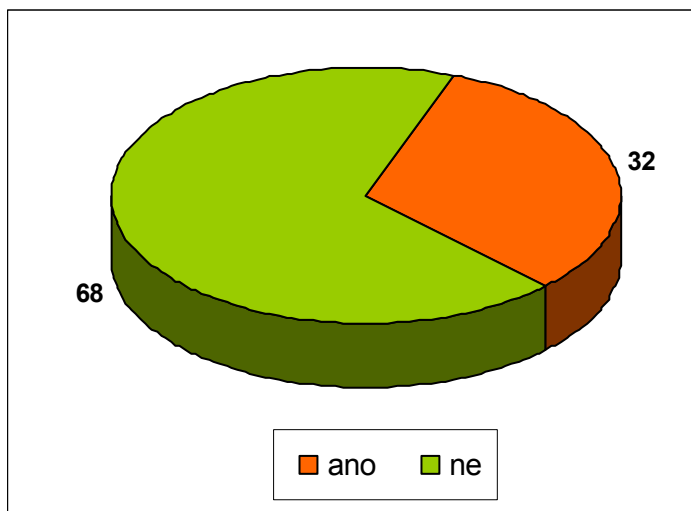
Graf 16: Zajišťování trestu obecně prospěšných trestů (v absolutních hodnotách)

Zdroj: vlastní výzkum

Nejčastější odpovědí byla odpověď obec/OÚ, kterou uvedlo 45 respondentů. Odpověď město/MÚ napsalo 28 respondentů. Jako další instituce, která zajišťuje trest OPP, označilo 9 respondentů soud a 4 Probační a mediační službu. Na tuto otázku nedokázalo odpovědět 14 dotazovaných.

Graf 17: Znalost alternativních trestů (v procentech)

Zdroj: vlastní výzkum

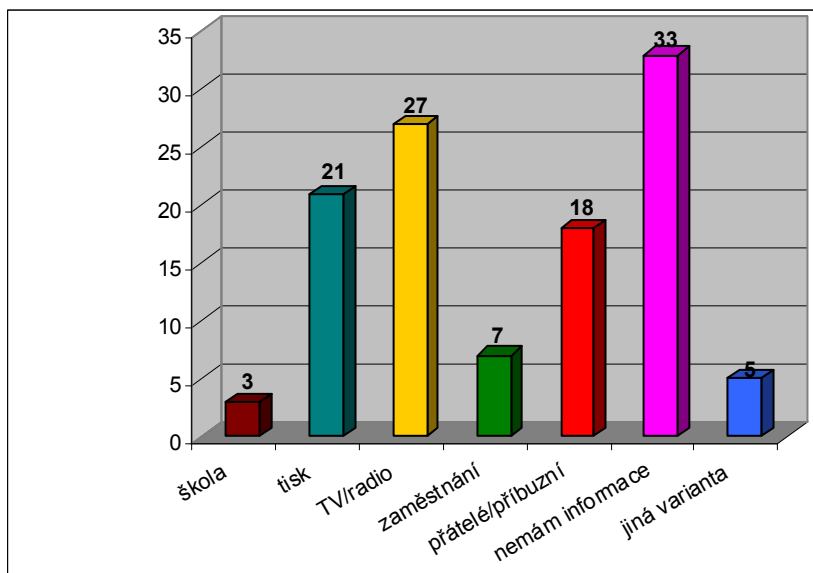
Na tuto otázku nedokázalo odpovědět 68 % respondentů, 32 % uvedlo nějaký alternativní trest. Jejich odpovědi jsou uvedeny v tabulce 3. Někteří respondenti uvedli více druhů alternativních trestů, celkem bylo zaznamenáno 34 odpovědí.

Tabulka 3: Druhy alternativních trestů

Peněžitý trest, pokuta	18
Domácí vězení	6
Zabavení majetku	1
Zákaz činnosti	1
Náhrada škody	1
Podmínka	1
Úklid města	1
Účast na vých. programu	1
Pomoc v nemocnici	2
Vyloučení násilníka	2
Celkem	34

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 18: Informace o Probační a mediační službě
(v absolutních hodnotách)

Zdroj: vlastní výzkum

U této otázky mohli dotazovaní označit více odpovědí, celkem jich tedy bylo zaznamenáno 114. Z grafu vyplývá, že respondenti mají informace zejména z televize - 27, tisku 21, od přátel/příbuzných 18. Ze zaměstnání má o PMS informace 7 dotazovaných a ze školy 3. 33 dotazovaných nemá informace žádné. Varianta jiné ukazovala, že 4 respondenti mají informace z doslechu a 1 z nástěnky Probační a mediační služby.

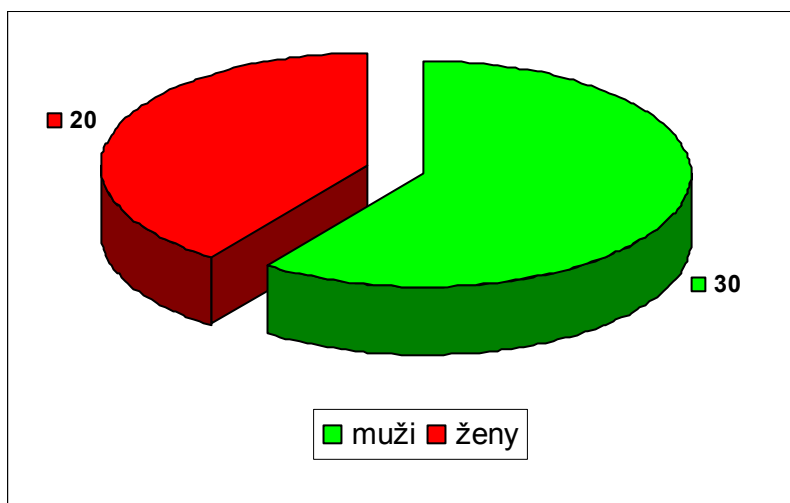
Poslední patnáctá otázka se ptá, zda respondent využil služeb PMS již někdy v minulosti a popřípadě jak s nimi byl spokojen.

Z odpovědí jednoznačně vyplývá, že ani jeden z respondentů Probační a mediační službu v minulosti nevyužil.

4.2 Výsledky souboru B

Dotazník byl pro tento soubor stejný jako pro soubor laické veřejnosti. První čtyři otázky jsou tedy identifikační.

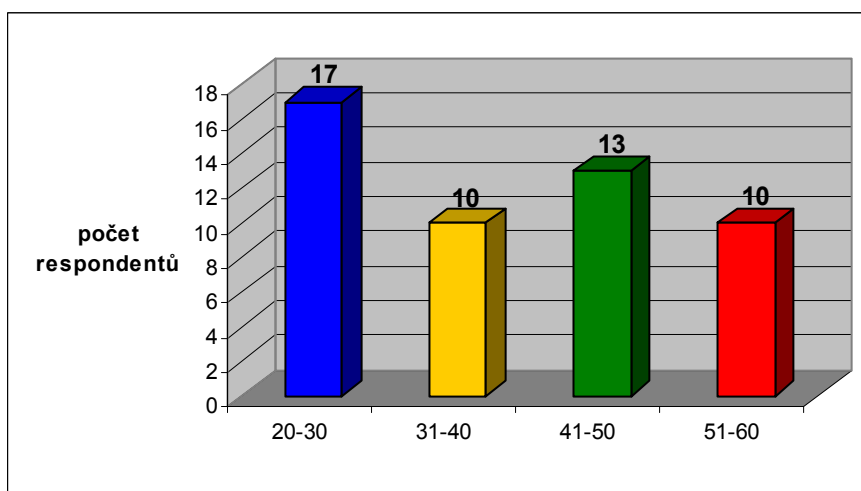
Graf 19: Pohlaví respondentů (v absolutních hodnotách)

Zdroj: vlastní výzkum

Z grafu vyplývá, že 30 respondentů byli muži a 20 ženy.

Graf 20: Věkové kategorie dotazovaných (v absolutních hodnotách)

Zdroj: vlastní výzkum

Nejvíce zastoupenou kategorií byla kategorie 20–30, kterou tvoří 34 % respondentů – v absolutní hodnotě je to 17. Kategorii 31–40 představovalo 10 dotazovaných, stejně jako kategorii 51–60. Zbývajících 13 dotazovaných reprezentovalo kategorii 41–50.

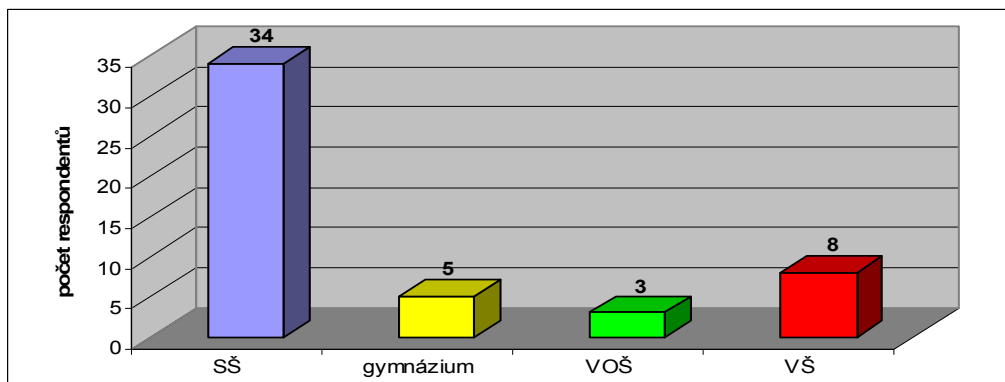
Graf 21: Bydliště dotazovaných (v absolutních hodnotách)

Zdroj: vlastní výzkum

Pro potřeby výzkumu byly zvoleny dvě možnosti bydliště: a to v obci se sídlem okresního/ městského/ krajského soudu nebo v obci, kde se nenachází žádné sídlo soudu. Z grafu vyplývá, že 62 % dotazovaných bydlí v místě, kde se sídlo soudu nenalézá. Bydliště v místě sídla soudu má 38 % respondentů.

Graf 22: Nejvyšší ukončené vzdělání respondentů (v absolutních hodnotách)

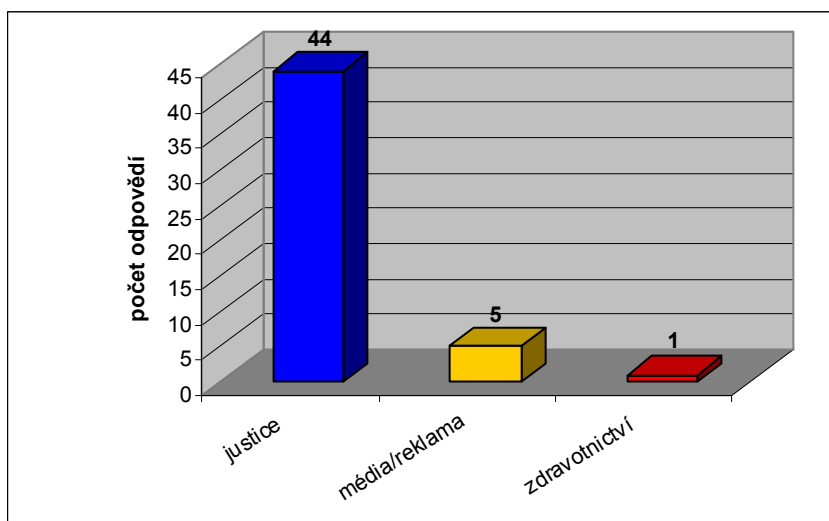

Zdroj: vlastní výzkum

Nejvíce zastoupenou skupinu tvořilo středoškolské vzdělání, které představuje 34 respondentů, což je 68 %. Možnost VOŠ byla zastoupena 3 dotazovanými, což odpovídá 6 %. Gymnázium označilo 5 dotazovaných a vysokou škol 8.

Další otázky se již zabývají problematikou Probační a mediační služby a alternativních trestů.

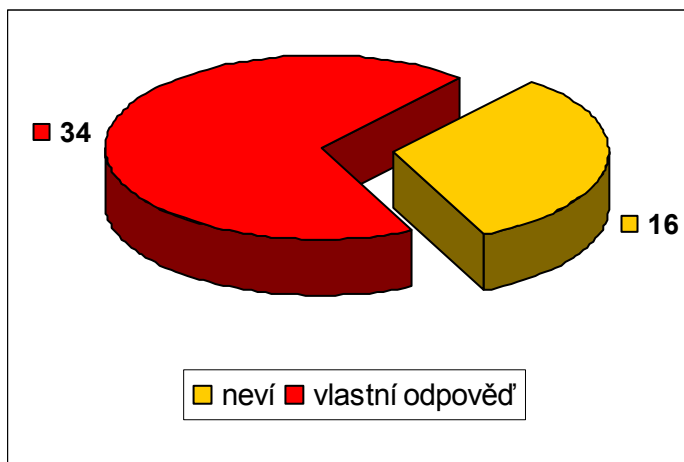
Graf 23: Znalost oblasti působení Probační a mediační služby
(v absolutních hodnotách)

Zdroj: vlastní výzkum

88 % respondentů vybralo jako oblast působení Probační a mediační služby justici. V absolutních číslech je to 44 dotazovaných. Druhá nejčastější možnost je oblast médií a reklamy, která je zastoupená 5 odpověďmi. Oblast zdravotnictví představuje 1 odpověď.

Graf 24: Znalost pojmu probace (v absolutních hodnotách)

Zdroj: vlastní výzkum

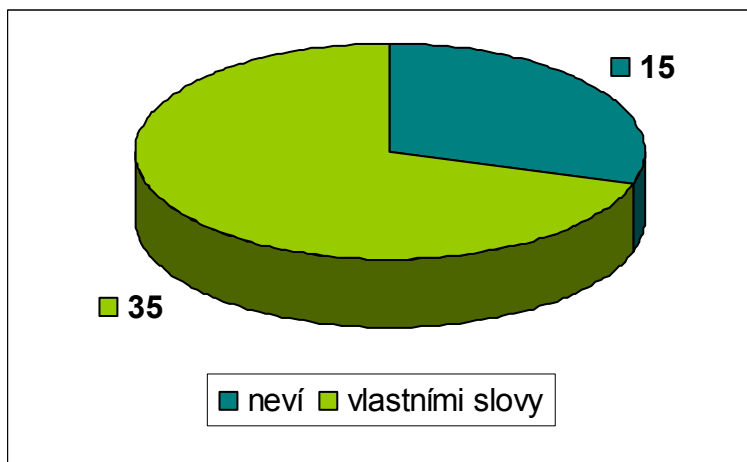
Z grafu vyplývá, že dvě třetiny respondentů věděly, co pojem probace znamená. Jejich odpovědi jsou vypsány v tabulce 4. Zbývajících 16 dotazovaných nevědělo, co probace znamená.

Tabulka 4: Probace

Dohled (nad výkonem alternativních trestů, pomoc odsouzeným)	30
Zkouška	4
Celkem	34

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 25: Znalost pojmu mediace (v absolutních hodnotách)

Zdroj: vlastní výzkum

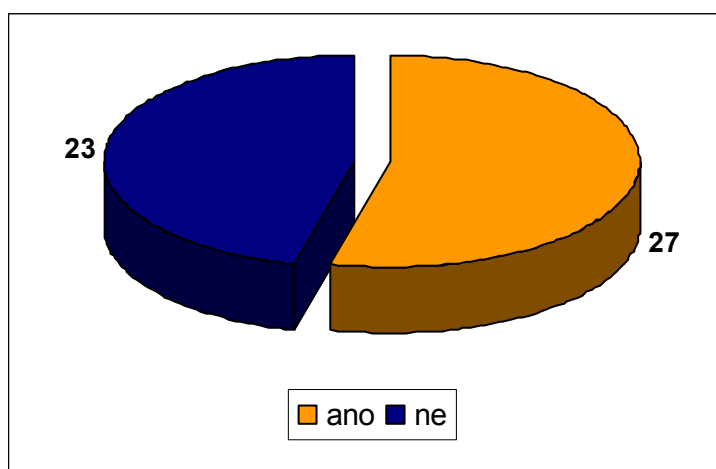
Z grafu vyplývá, že 35 respondentů uvedlo, že ví, co pojem mediace označuje a napsalo vlastní odpověď. Mediaci nezná 15 dotazovaných. V tabulce 5 jsou vypsané vlastní odpovědi respondentů.

Tabulka 5: Mediace

Řešení konfliktů prostředníkem	22
Vedení a pomoc obviněnému/odsouzenému	6
Souvislost s médii, veřejností	5
Alternativní tresty	1
Činnost PMS	1
Celkem	35

Zdroj: vlastní výzkum

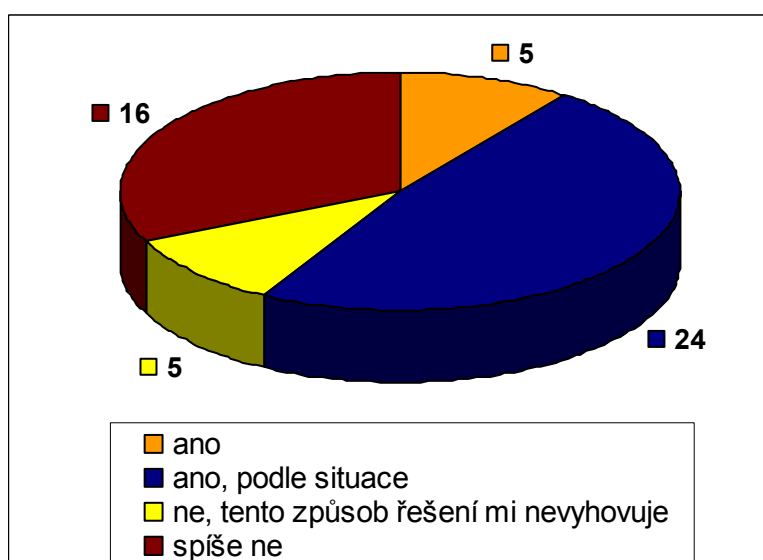
Graf 26: Způsob řešení konfliktu prostřednictvím mediátora
(v absolutních hodnotách)

Zdroj: vlastní výzkum

Z grafu vyplývá, že o tomto způsobu řešení konfliktů slyšelo 27 dotazovaných, 23 respondentů o tomto způsobu nevědělo.

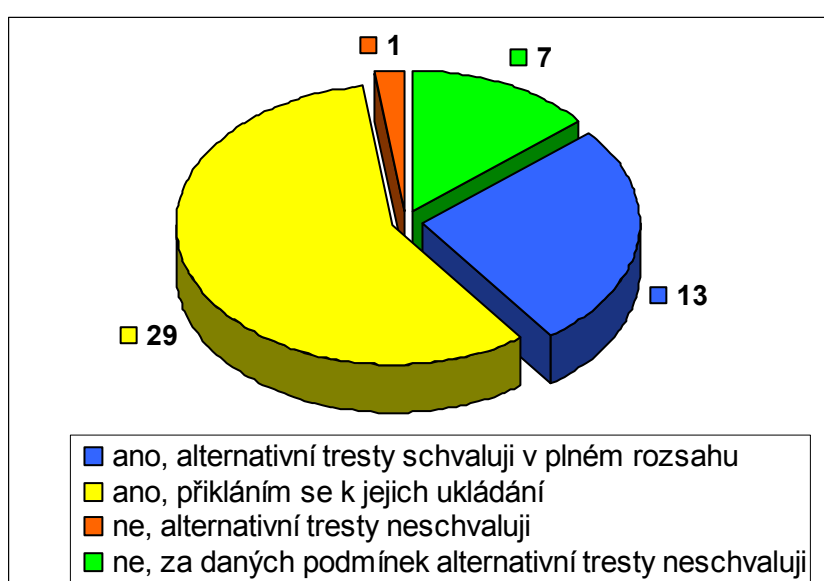
Graf 27: Řešení konfliktu s pomocí mediátora
(v absolutních hodnotách)

Zdroj: vlastní výzkum

Téměř polovina dotazovaných by pomoc mediátora při řešení konfliktu využila s ohledem na situaci. Tato skupina představuje 48 % dotazovaných, což je v absolutních hodnotách 24. Oproti tomu 16 dotazovaných by tento způsob spíše nevyužili. Zcela určitě by tento způsob řešení konfliktů využilo 5 respondentů, stejně jako 5 zcela jistě nevyužilo.

Graf 28: Postoj k udílení alternativních trestů (v absolutních hodnotách)

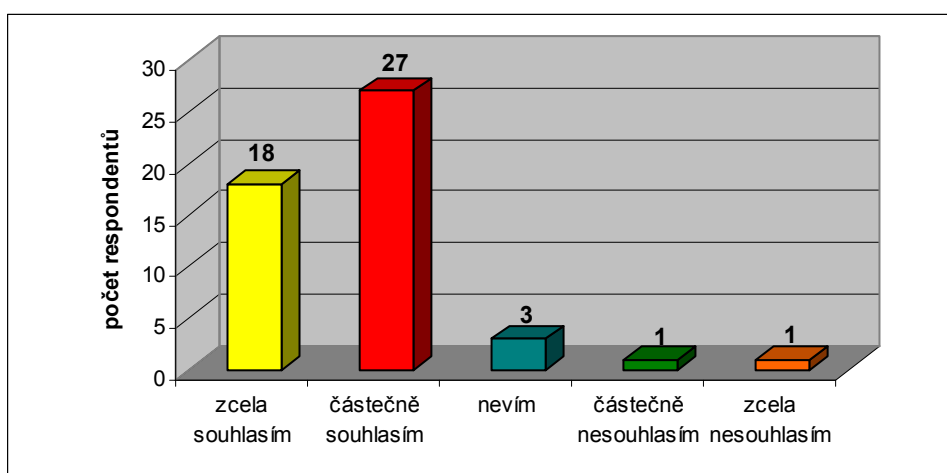
Zdroj: vlastní výzkum

Alternativní tresty v plném rozsahu schvaluje 13 dotazovaných, 29 respondentů se k jejich ukládání přiklání. Za daných podmínek tento druh trestů neschvaluje 7 dotazovaných. Jeden respondent alternativní tresty neschvaluje vůbec.

Následujících pět grafů se týká odpovědí na otázku „U jakých osob má podle Vás alternativní trest smysl?“. Respondenti k zodpovězení využívali Likertovu škálu, která měla tyto možnosti: zcela souhlasím, částečně souhlasím, nevím, částečně nesouhlasím, zcela nesouhlasím.

Tvrzení A: alternativní trest pro osoby, které spáchaly neúmyslný trestný čin

Graf 29: Tvrzení A (v absolutních hodnotách)

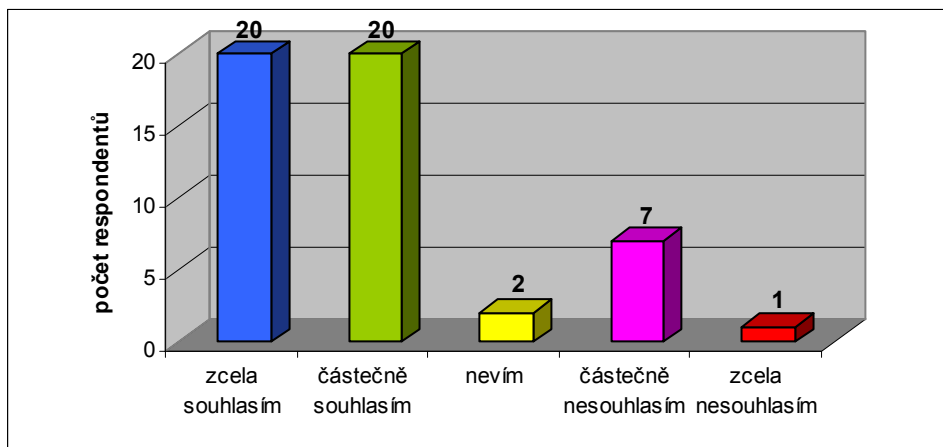

Zdroj: vlastní výzkum

S tímto tvrzením souhlasila většina respondentů – 18 souhlasilo zcela, 27 souhlasilo částečně. Tři respondenti nedokázali odpovědět. Nesouhlasili 2 dotazovaní.

Tvrzení B: alternativní trest pro osoby, které porušily zákon poprvé a spáchaly méně závažný trestný čin

Graf 30: Tvrzení B (v absolutních hodnotách)

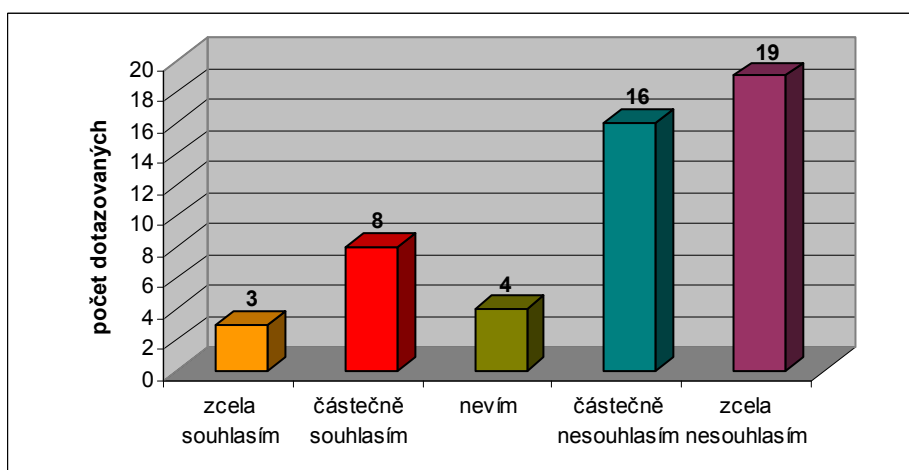

Zdroj: vlastní výzkum

Čtyřicet procent respondentů s daným tvrzením zcela souhlasilo, stejně jako 40 % souhlasilo pouze částečně – v absolutních číslech je to 20. S tvrzením nesouhlasilo 16 % dotazovaných, což odpovídá 8 respondentům - 7 respondentů nesouhlasilo částečně a 1 zcela. Dva respondenti nevěděli.

Tvrzení C: alternativní trest za opakované páčání méně závažných trestných činů

Graf 31: Tvrzení C (v absolutních hodnotách)

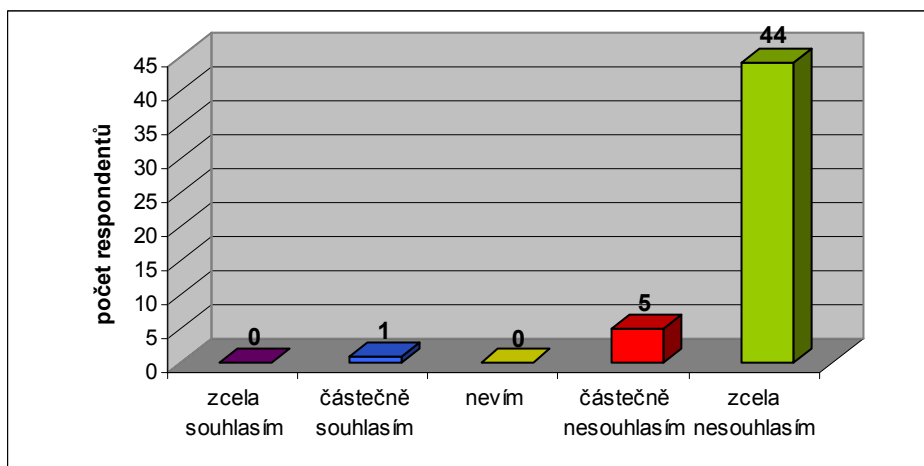

Zdroj: vlastní výzkum

Z grafu vyplývá, že 12 respondentů s tvrzením souhlasilo. Oproti tomu 16 dotazovaných nesouhlasí částečně a 19 nesouhlasí zcela. Čtyři respondenti nevěděli.

Tvrzení D: alternativní trest pro osoby, které spáchaly násilný trestný čin

Graf 32: Tvrzení D (v absolutních hodnotách)

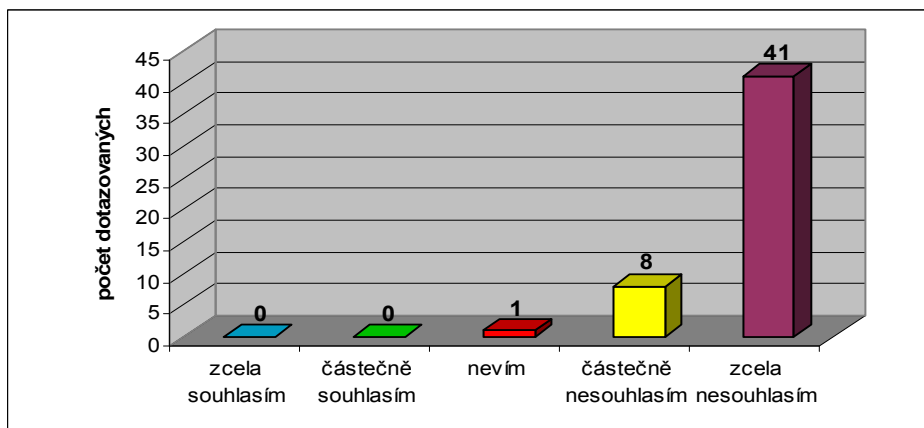

Zdroj: vlastní výzkum

S tímto tvrzením částečně souhlasí pouze 1 respondent. Většina respondentů nesouhlasí – 5 částečně, 44 zcela.

Tvrzení E: alternativní trest při spáchání tr. činů, za které je možné uložit trest odnětí svobody nad 5 let

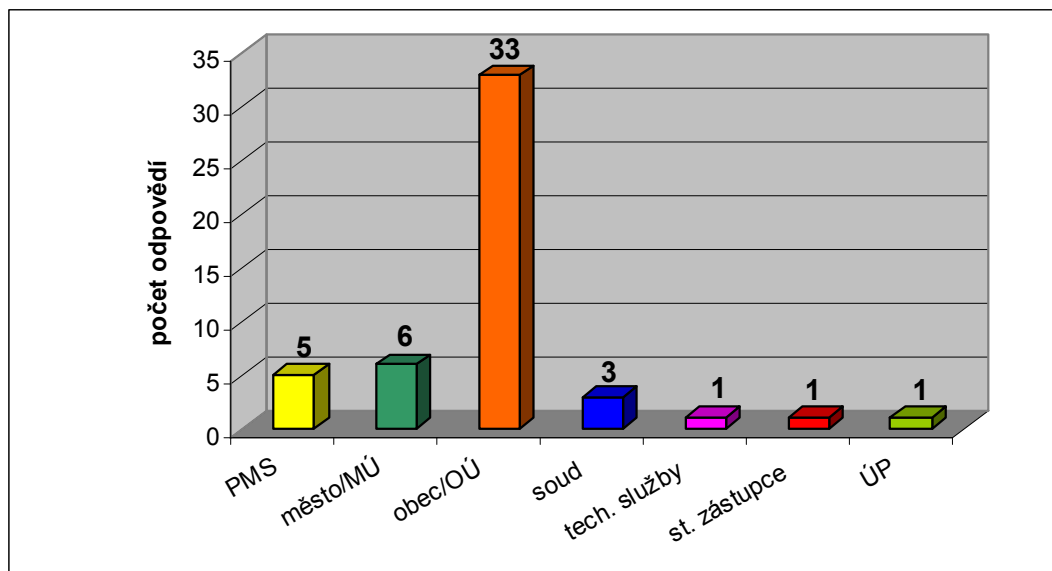
Graf 33: Tvrzení E (v absolutních hodnotách)

Zdroj: vlastní výzkum

S tímto tvrzením všichni respondenti nesouhlasili – 8 částečně, 41 zcela. Jeden respondent nevěděl.

Graf 34: Zajišťování trest obecně prospěšných prací (v absolutních hodnotách)

Zdroj: vlastní výzkum

Nejčastější odpovědí byla obec/OÚ, kterou uvedlo 33 respondentů, což tvoří 66 %. Odpověď město/MÚ napsalo 6 respondentů. Jako další instituci, která zajišťuje trest OPP, označili 3 respondenti soud a 5 dotazovaných Probační a mediační službu. Zbývající 3 odpovědi se rovnoměrně rozdělily mezi technické služby, Úřad práce a státního zástupce.

Graf 35: Alternativní tresty (v absolutních hodnotách)

Zdroj: vlastní výzkum

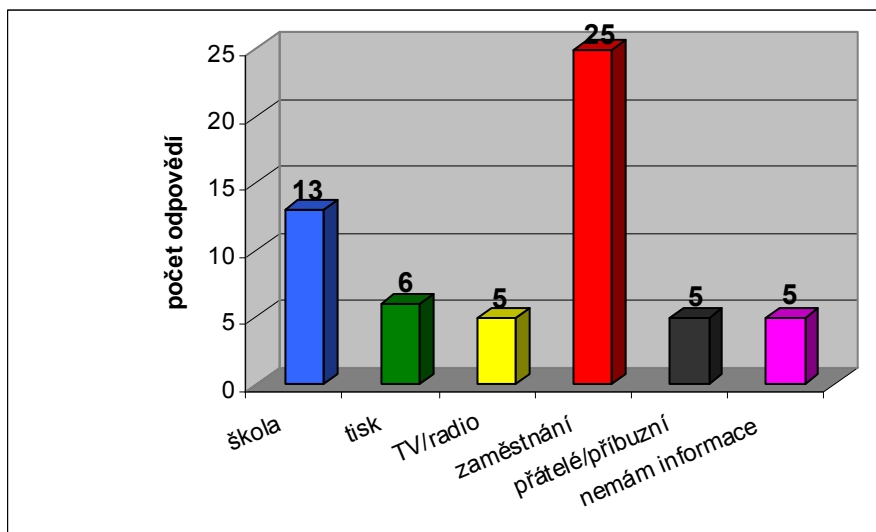
Na tuto otázku nedokázalo odpovědět 23 respondentů, 27 respondentů uvedlo nějaký alternativní trest. Tyto odpovědi jsou uvedeny v následující tabulce. U této otázky mohli respondenti uvést více druhů, kromě druhu trestu OPP.

Tabulka 6: Druhy alternativních trestů

Peněžitý trest	17
Domácí vězení	8
Zákaz činnosti	5
Zabavení majetku	3
Podmínka	2
Terapie	2
Celkem	37

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 36: Informace o Probační a mediační službě
(v absolutních hodnotách)

Zdroj: vlastní výzkum

Z grafu vyplývá, že 25 respondentů má informace ze zaměstnání, ze školy má informace 13 dotazovaných. Varianta tisk představuje 6 respondentů. 5 odpovědí tvoří možnost TV/rádio a také přátelé/příbuzní. Pět dotazovaných odpovědělo, že informace nemá žádné.

Poslední patnáctá otázka se ptá, zda respondent využil služeb PMS již někdy v minulosti a popřípadě jak s nimi byl spokojen.

Z odpovědí vyplývá, že jeden respondent služeb Probační a mediační služby v minulosti již využil a spokojen byl s rychlostí jednání.

5. INTERPRETACE DAT

Při výzkumu byl použit dotazník, který obsahoval 15 otázek. Dotazník byl distribuován dvěma zkoumaným souborům. První zkoumaný soubor představuje laická veřejnost, druhý soubor je reprezentován pracovníky oborů, které spolupracují s Probační a mediační službou. Osloveni byli pracovníci Policie ČR, zaměstnanci městských a obecních úřadů, Úřadů práce, pracovníci ve vězeňství. Pro oba tyto soubory byl použit stejný dotazník kvůli možnosti porovnání dat, která se výzkumem získají. Oba soubory si svým složením odpovídají.

Soubor A tvořili z 54 % muži a ze 46 % ženy. Mezi nejvíce zastoupené věkové kategorie spadaly tyto: 20 – 30 let, 31 – 40 let, 41 – 50 let. Všechny tyto kategorie byly v prvním souboru zastoupeny rovnoměrně, 27 %. Věková skupina 51 – 60 představovala 19 % z celého souboru (viz graf 2). Jako další identifikační otázka sloužilo bydliště respondentů. Pro potřeby výzkumu byly zvoleny dvě možnosti: bydliště v obci se sídlem okresního/ městského/ krajského soudu a bydliště v obci, kde se sídlo žádného soudu nenachází. Možnost bydliště v obci se sídlem soudu uvedlo 47 % dotazovaných, druhá možnost představovala 53 %.

Soubor B tvořili muži z 60 %, zbývajících 40 % představovaly ženy. Věkové kategorie byly zastoupeny takto: 20 – 30 let tvoří 34 % respondentů, 31 – 40 let 20 %, 41 – 50 let 26 %, 51 – 60 let 20 % (viz graf 20). Odpovědi týkající se bydliště byly i tohoto zkoumaného souboru rozloženy následovně – 62 % dotazovaných bydlí v obci, kde se sídlo soudu nenachází, 38 % respondentů má v místě bydliště sídlo soudu.

U obou souborů z hlediska pohlaví převažovali muži - to může být ovlivněno zejména u druhého souboru povoláním, jelikož v oblasti policie a vězeňství obecně pracuje více mužů než žen. Věkové kategorie byly zastoupeny poměrně stejnoměrně, stejně tak i bydliště. Tyto dva soubory se výrazněji liší pouze dosaženým vzděláním. Soubor A byl rozložen mezi vzdělání základní (2 %), střední odborné (24 %), úplné střední (47 %), gymnázium (9 %), vyšší odborné (3 %) a vysokoškolské (15 %). V souboru B představovalo střední vzdělání s maturitou 68 %, gymnázium 10 %, vyšší odborné 6 % a vzdělání vysokoškolské 16 %. Tyto rozdíly jsou ovlivněny zejména

požadavky na vzdělání, které jsou kladeny na jednotlivé pozice v rámci profesí spolupracujících s Probační a mediační službou.

K posouzení hypotézy č. 1: Informovanost laické veřejnosti o činnostech PMS je nízká, slouží pátá, šestá a sedmá otázka. Tyto otázky se zabývají oblastí, ve které Probační a mediační služba působí, a dále pojmy probace a mediace, které tvoří zásadní náplň činností PMS. 68 % dotazovaných dokázalo z nabídnutých možností správně určit jako oblast působení justici. Ovšem na otázku, zda vědí, co znamená pojem probace, nedokázalo odpovědět 67 % dotazovaných. Vlastní odpověď uvedlo 33 % respondentů. Z těchto odpovědí bylo správně 61 %, což odpovídá 20 odpovědím (viz tabulka 1). Podobně vypadají odpovědi na následující otázku, která zjišťovala, zda respondenti znají pojem mediace. Tento pojem nezná 59 % dotazovaných, 41 respondentů uvedlo vlastní odpověď (viz tabulka 2). Z těchto odpovědí bylo 72 % správných. Jelikož na obě otázky, které se zabývají činnostmi Probační a mediační služby, odpovědělo více jak 50 % respondentů, že neví, je povědomí o této instituci nízké. Z toho vyplývá, že **hypotéza číslo 1 byla potvrzena**. Informovanost laické veřejnosti o činnosti Probační a mediační služby je nízká. Důvodů, proč je informovanost o této instituci a o problematice PMS tak nízká, je jistě více. Jedná se o poměrně mladou instituci, která nemá v České republice dlouhou historii. Teprve v roce 2000 byl schválen zákon č. 257/2000 Sb. o Probační a mediační službě, který vedl ke vzniku této instituce (30). Dalším důvodem je, že tato instituce je poměrně úzce specializovaná a laická veřejnost nemá příliš možností, jak se s ní setkat. To je také potvrzeno i v mém výzkumu, kdy z celkových 150 dotazovaných služeb této instituce využil pouze jeden respondent.

Následující otázky se zabývají řešením mezilidských konfliktů prostřednictvím mediátora. Osmá otázka se ptala respondentů na to, zda slyšeli o tomto způsobu řešení. Ze souboru A o tomto způsobu řešení slyšela necelá polovina, přesněji 49 % dotazovaných. Ze vzorku B vědělo o tomto způsobu řešení mezilidských konfliktů 54 % respondentů. Devátá otázka zjišťovala, zda si respondent dovede představit, že by využil pomoc mediátora při nějakém občanském sporu. Ani v tomto případě se názory laiků a profesních spolupracovníků s PMS mnoho nelišily. Téměř polovina respondentů z obou souborů by pomoc mediátora využila podle situace a třetina dotazovaných by

pomoc mediátora spíše nevyužila. Z osmé otázky vyplývá, že povědomí o existenci způsobu řešení mezilidských konfliktů prostřednictvím mediátora je u laické veřejnosti poměrně nízké. S tímto faktem souvisí i menší míra využívání služeb mediátora při řešení mezilidských konfliktů. To může dokreslit statistika Asociace mediátorů České republiky. Z této statistiky vyplývá, že v roce 2006 akreditovaní mediátoři provedli v České republice pouze 110 mediací, a to zejména v oblasti rodinných, pracovních a občansko-právních sporů (1).

Dílčí hypotéza 1: Informace o PMS laická veřejnost získává převážně z televizního vysílání, souvisí s otázkou, odkud mají respondenti informace o Probační a mediační službě. Z odpovědí respondentů vyplývá, že 29 % nemá informace žádné. Nejvíce informací mají respondenti z televize – 23 %, z tisku 18 %, od přátel nebo příbuzných 16 % (viz graf 18). Z toho vyplývá, že **dílčí hypotéza byla potvrzena**. Tuto hypotézu potvrzují i výsledky výzkumu, který v loňském roce prováděla Petra Turková. U stejně formulované otázky varianta televize patřila mezi nejvíce zastoupené možnosti (28). Je ovšem otázkou, jak kvalitní a přínosné jsou tyto informace. V médiích se můžeme často setkat s nesprávnými pojmy z této oblasti. Jako příklad slouží zaměňování trestu obecně prospěšných prací s veřejně prospěšnými pracemi (viz příloha 3). Z výzkumu vyplývá, že třetina respondentů nemá o této instituci vůbec žádné informace, Tento fakt je dle mého názoru ovlivněn nejspíše tím, že Probační a mediační služby byla vytvořena teprve v nedávné době a veřejnost s ní a její činností není ještě dostatečně obeznámena.

Druhou hypotézu: Zaměstnanci organizací spolupracujících s Probační a mediační službou vykazují oproti běžné populaci s ukládáním alternativních trestů spíše souhlasné postoje, lze vyhodnotit pomocí otázky, jaký postoj mají respondenti k ukládání alternativních trestů. V prvním souboru 32 % respondentů alternativní tresty zcela schvaluje, 62 % se k jejich ukládání přiklání, 3 % alternativní tresty neschvaluje a 3 % alternativní tresty neschvaluje za těchto podmínek. Soubor spolupracovníků s PMS je rozložen mezi možnosti takto: 26 % dotazovaných alternativní tresty schvaluje, 58 % se k ukládání alternativních trestů přiklání, 2 % alternativní tresty vůbec neschvaluje, 14 % alternativní tresty neschvaluje za těchto podmínek. U obou souborů tedy přibližně

třetina dotazovaných alternativní tresty schvaluje a dvě třetiny se k jejich ukládání přiklání. Jelikož jsou postoje představitelů obou souborů téměř shodné, vyvozují z toho, že **hypotéza č. 2 byla vyvrácena**. Tato hypotéza je vyvrácena i na základě porovnání dat získaných otázkou číslo 11, která se ptá na to, u jakých osob má alternativní trest smysl. Struktura odpovědí na tyto otázky si u obou zkoumaných souborů odpovídá.

Problematickou alternativních trestů se zabývá 10. otázka. Tato otázka zjišťovala postoje laické veřejnosti k ukládání alternativních trestů. Překvapující pro mě bylo, že celých 94 % dotazovaných s ukládáním alternativních trestů souhlasí a pouze 6 % respondentů bylo proti. Více jsem očekávala názor, že pachatelé by měli být spíše uvězněni, než aby si svůj trest například odpracovali. Tento názor laické veřejnosti na ukládání alternativní trestů podle mě souvisí s větší mírou uplatňování tohoto druhu trestů. Podobný názor vyplývá také z výzkumu Petry Turkové, kdy na otázku, zda respondenti souhlasí s ukládáním alternativních trestů, 97 % dotazovaných odpovědělo kladně (28).

V souvislosti s alternativními tresty stojí také za zmínku otázka třináctá, kdy respondenti uváděli, jaké alternativní tresty kromě trestu obecně prospěšných prací znají. 91 respondentů z celkových 150 na tuto otázku nedokázalo odpovědět. Zbývajících 59 respondentů uvedlo jiný druh alternativního trestu. Nejčastěji se vyskytoval peněžitý trest a zákaz činnosti. Zarážející je ten fakt, že téměř polovina respondentů ze souboru odborníků nedokázala uvést jiný alternativní trest (viz graf 35). Může to být samozřejmě ovlivněno tím, že respondenti nemohli uvést trest obecně prospěšný prací, o kterém je povědomí mezi lidmi přece jenom největší, ale přece jenom odborníci by o alternativních trestech měli být více informováni. Překvapením pro mě bylo zjištění, že 14 respondentů uvedlo domácí vězení/elektronickou vazbu. Naše zákony tento druh alternativního trestu zatím nedovolují. Domácí vězení existuje již například v USA či Kanadě, kde dobře funguje. Právě zahraniční zkušenosti vedou české experty k tomu, že tento trest začlenili i do návrhu zákoníku. Jeho výhody spočívají především v tom, že odsouzený si po dobu trestu udrží své sociální vazby, není odtržen od rodiny a může chodit do práce (19). Já osobně se k této alternativě

přikláním, ale pouze za předpokladu, že pachatelé, u kterých by tato alternativa připadala v úvahu, budou velmi pečlivě vybíráni.

Nakonec bych se ještě zmínila o otázce, u jakých osob má ukládání alternativních trestů smysl. U této otázky respondenti odpovídali pomocí Likertovy škály, která měla tyto varianty: zcela souhlasím, částečně souhlasím, nevím, částečně nesouhlasím, zcela nesouhlasím. Tyto varianty přiřazovali k následujícím tvrzením:

- alternativní trest pro osoby, které spáchaly neúmyslný trestný čin
- alternativní trest pro osoby, které porušily zákon poprvé a spáchaly méně závažný trestný čin
- alternativní trest za opakované páchaní méně závažných trestných činů
- alternativní trest pro osoby, které spáchaly násilný trestný čin
- alternativní trest při spáchání trestných činů, za které je možné uložit trest odnětí svobody nad 5 let.

Z výsledků jednoznačně vyplývá, že alternativní tresty mají smysl u osob odsouzených za neúmyslný trestný čin a také v případě prvního porušení zákona spácháním méně závažného trestného činu. Na tomto se shodly oba zkoumané soubory. Respondenti obou vzorků se také shodli na tom, kdy alternativní tresty rozhodně nepoužít – a to u trestných činů se spodní hranicí trestu odnětí svobody vyšší než pět let a v případě násilných trestných činů. U opakované trestné činnosti, která je méně závažná, se 2/3 respondentů přiklonili k nesouhlasné variantě a 1/3 by souhlasila.

Z mnohých odpovědí jsem nabyla dojmu, že někteří odborníci ze sociální oblasti či policie nemají o činnosti Probační a mediační služby dostatečný přehled nebo jí nevěří. To je podle mého názoru ovlivněno zejména tím, že o úspěšnosti činnosti PMS se nevedou žádné statistiky, které by mohly lidem spolupracujícím s Probační a mediační službou ukázat, že není důvod jejím činnostem nevěřit. K odstranění této nedůvěry by mohlo přispět každoroční pořádání přednášky pracovníků PMS, kde by prezentovali svoji práci a svoje úspěchy.

6. ZÁVĚR

Při volbě tématu jsem si byla vědoma, že Probační a mediační služba ČR je v oblasti práva novou institucí, která do povědomí laické ale i odborné veřejnosti teprve proniká. S ohledem na tuto skutečnost je cílem práce zjistit, jaká je reálná informovanost laické veřejnosti o Probační a mediační službě ČR, přiblížit postoje laiků k institutu alternativních trestů. Kromě toho se práce zabývá názory na alternativní tresty u profesí spolupracujících s Probační a mediační službou. Domnívám se, že cíle práce byly splněny.

Před začátkem výzkumu byly stanoveny následující hypotézy:

H1: Informovanost laické veřejnosti o činnostech Probační a mediační služby je nízká.

Dílčí H1: Informace o PMS laická veřejnost získává převážně z televizního vysílání.

H2: Zaměstnanci organizací spolupracujících s Probační a mediační službou vykazují oproti běžné populaci s ukládáním alternativních trestů spíše souhlasné postoje.

Z výsledků výzkumu vyplývá, že hypotéza 1 a dílčí hypotéza 1 byly potvrzeny. Hypotéza 2 se vyvrátila. Z mnohých odpovědí jsem nabyla dojmu, že někteří odborníci ze sociální oblasti či policie nemají o činnosti Probační a mediační služby dostatečný přehled nebo jí nevěří. Také si myslím, že laická veřejnost není uspokojujícím či vhodným způsobem o činnosti PMS ČR informována. Východiska ze zjištěné situace spatřuji zejména v důrazu na osvětovou činnost mezi laickou i odbornou veřejností. Krokem ke zvýšení obecného povědomí o této instituci mohou být i odborné přednášky na školách, kdy by pracovníci Probační a mediační služby vysvětlili studentům základní právní normy, které se jich týkají, promluvili o své práci a uvedli příklady z praxe.

Tato práce by měla sloužit k rozšíření povědomí u laické veřejnosti o instituci Probační a mediační služby ČR a také o její činnosti, současně by mohla být použita jako studijní materiál. Práci by mohli využít i odborníci z oblastí zabývajících se alternativními tresty či Probační a mediační službou, kteří by měli zájem o zjištěné postoje veřejnosti k této problematice.

7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. *Asociace mediátorů České republiky* [online]. c2006 [cit. 2008-05-05]. Dostupný z <<http://www.amcr.cz/mediace/dokumenty/annual-06.pdf>>.
2. BAJCURA, L. *Práva vězně*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1999. 160 s. ISBN 80-7169-555-6.
3. BOLDIŠ, Petr. Bibliografické citace dokumentu podle CSN ISO 690 a CSN ISO 690-2 (01 0197): Část 1 – Citace: metodika a obecná pravidla. Verze 3.2.c 1999–2002, poslední Aktualizace 3.9. 2002.

URL: <<http://www.boldis.cz/citace/citace1.ps>>.
4. BOLDIŠ, Petr. Bibliografické citace dokumentu podle CSN ISO 690 a CSN ISO 690-2 (01 0197): Část 2 – Modely a příklady citací u jednotlivých typů dokumentu. Verze 2.5 (2002). c 1999–2002, poslední aktualizace 3. 9. 2002.

URL: <<http://www.boldis.cz/citace/citace2.ps>>.
5. BURIÁNEK, J. *Sociologie*. 2. vyd. Praha: Fortuna, 2003. 128 s. ISBN 80–7168-754–5.
6. DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost: Příručka pro uživatele*. Praha: Karolinum, 1993. 374s. ISBN 80-7184-141-2.
7. DOURAVOVÁ, D., et al. *Příručka pro probaci a mediaci*. 1. vyd. Praha: Institut pro probaci a mediaci, 2001. ISBN 80-902998-0-6.
8. HAYESOVÁ, N. *Základy sociální psychologie*. Irena Štěpánková. 2. vyd. Praha : Portál, 2000. 165 s. ISBN 80-7178-415-X.

9. JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. 288 s. ISBN 80–7178-535–0.
10. JEŘÁBEK, H., et al. Utváření postojů obyvatel českého města I. : Lidé s vlivem a osobní mezilidská komunikace při utváření politických postojů v lokální komunitě. *Sociologické studie* [online]. 1999, č. 07 [cit. 2008-02-20], s. 1-85.
- Dostupný z <http://studie.soc.cas.cz/upl/texty/files/119_99-7wptext.pdf>.
11. JÍCHOVÁ, R. Probační programy. Přednáška na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské Univerzity v Českých Budějovicích dne 17. března 2008
12. JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost: stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. 207 s. ISBN 80-7178-697-7.
13. KARABEC, Z. Koncept restorativní justice. In KARABEC, Zdeněk. *Restorativní justice: Sborník příspěvků a dokumentů*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2003. s. 5-22. ISBN 80-7338-021-8.
14. KLÁŠTERECKÝ, J. D. Peněžitý trest – důrazné potrestání trestného činu. [online]. June 2005 [citováno 2008-03-03].
- Dostupný z <<http://www.mesec.cz/clanky/penezity-trest-durazne-potrestani-trestneho-cinu/>>.
15. MATOUŠEK, O., et al. *Sociální práce v praxi*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. 315 s. ISBN 80-7367-002-X.
16. MATOUŠEK, O., et al. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. 352 s. ISBN 80-7367-002-X.
17. *Ministerstvo spravedlnosti České republiky* [online]. [citováno 2008-03-19].
- Dostupné z <<http://portal.justice.cz/ms/ms.aspx?o=23&j=33>>.

18. NEDVĚD, J. Starosta Přeštic si řízení v opilosti musí odpracovat. *Idnes.cz* [online]. 2008 [cit. 2008-04-29]. Dostupný z <http://zpravy.idnes.cz/starosta-prestic-si-rizeni-v-opilosti-musi-odpracovat-pgd-/krimi.asp?c=A080220_092959_krimi_itu>.
19. OSMANČÍK, O. – VŮJTĚCH, J. – KARABEC, Z. K problematice alternativních trestů a opatření. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996. 151 s. ISBN 80-86008-26-6.
20. *Probační a mediační služba České republiky* [online]. [cit. 2008-04-30].
Dostupný z <http://www.pmscr.cz/scripts/index.php?id_nad=43>.
21. PROUZA, V. Soud osvobodil Ztohoven, atomový hřib v ČT není poplašná zpráva. *Novinky.cz* [online]. 2008 [cit. 2008-04-29].
Dostupný z <<http://www.novinky.cz/clanek/136061-soud-osvobodil-ztohoven-atomovy-hrib-v-ct-neni-poplasna-zprava.html>>.
22. RENDLOVÁ, E., LEBEDA, T. *Výzkumy veřejného mínění - teoretické souvislosti a praktická aplikace*. 1. vyd. Praha: Sociologický stav Akademie věd ČR, 2002. 52 s. ISBN 80-7330-032-X.
23. ŘEŠETKA, M., et al. *Anglicko-český, česko-anglický slovník*. 8. dopl. vyd. Olomouc: Fin Publishing, 2002. ISBN 80-86002-79-9.
24. Sdružení pro probaci a mediaci v justici. *Alternativní tresty*. [online]. [citováno 2008-27-2]. Dostupné z <<http://spj.cz/opp/menu/meindex.php?source=tresty>>.
25. SOTOLÁŘ, A., et al. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2000. 468 s. ISBN 80-7179-350-7.
26. SOTOLÁŘ, A., et al. *Právní rámec alternativního řešení trestních věcí*. Praha: Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti České republiky, 2001. 607 s.
27. Trestní zákon č. 140/1961 Sb. 1. vyd Ostrava: Sagit, 2007. ISBN 80-7208-586-7.

28. TURKOVÁ, P. *Postoje odborné a laické veřejnosti k institutu alternativních trestů*. České Budějovice, 2007. 110 s. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Vedoucí diplomové práce Mgr. Hana Francová. Dostupný z <http://stag-web.jcu.cz/apps/stag/diplom/index.php?download_this_unauthorized=7052>.
29. VACEK, L. *Čtení o veřejném mínění: Pozvání do světa názorů lidí*. Říčany: Orego, 1997. 125 s. ISBN 80-902107-6-7.
30. VĚTROVEC, V., et al. *Zákon o mediaci a probaci: Komentář*. Praha: Eurolex Bohemia, 2002. 115 s. ISBN 80-86432-32-7.
31. Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (Zákon o soudnictví ve věcech mládeže) č. 218/2003 Sb. 1. vyd. Ostrava:Sagit. 2007. ISBN 80-7208-586-7.
32. Zákon o Probační a mediační službě a o změně některých zákonů č. 257/2000 Sb. 1. vyd. Ostrava: Sagit 2007. ISBN 80-7208-586-7.

8. KLÍČOVÁ SLOVA

ALTERNATIVNÍ TREST

POSTOJE VEŘEJNOSTI

PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA

RESTORATIVNÍ JUSTICE

VEŘEJNÉ MÍNĚNÍ

9. PŘÍLOHY

Příloha 1: Seznam použitých zkratk

Příloha 2: Dotazník

Příloha 3: Příklady špatné terminologie v tisku

Příloha 1: Seznam použitých zkratek

PMS Probační a mediační služba ČR

PMS1 zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě

TZ zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

TŘ zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád

ZSM zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže

Příloha 2: Dotazník

Dobrý den,

jmenuji se Markéta Hupáková a jsem studentkou 3. ročníku Prevence a rehabilitace sociální patologie na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Chtěla bych vás poprosit o vyplnění tohoto dotazníku, který se zabývá Probační a mediační službou. Informace získané z dotazníku budou použity do mé bakalářské práce na téma Povědomí laické veřejnosti o činnosti Probační a mediační služby.

U každé otázky máte možnost výběru odpovědi. Zvolte prosím odpověď, která nejlépe vystihuje váš názor, a zaškrtněte ji. U některých otázek máte prostor pro vlastní odpověď.

Předem děkuji za vaši ochotu a čas strávený vyplněním dotazníku.

1. Vaše pohlaví

- ☐ muž
- ☐ žena

2. Váš věk

- 4. 20 – 30
- 5. 31 – 40
- 6. 41 – 50
- 7. 51 – 60

3. Bydliště

- ☐ obec, ve které sídlí okresní /městský / krajský soud
- ☐ obec, kde soud nesídlí

4. Nejvyšší dosažené vzdělání

- ☐ neukončené základní vzdělání
- ☐ ZŠ
- ☐ SOU
- ☐ SŠ
- ☐ gymnázium
- ☐ VOŠ
- ☐ VŠ

5. Ve které oblasti podle Vás Probační a mediační služba působí?

- ☐ v oblasti justice
- ☐ v oblasti médií, reklamy
- ☐ v oblasti zdravotnictví
- ☐ v průmyslu
- ☐ v jiné – uveďte

jaké.....

6. Co si představíte pod pojmem probace?

- ☐ nevím, tento pojem mi nic neříká

Uveďte vlastními slovy.....

.....

7. Co si představíte pod pojmem mediace?

- ☐ o mediaci jsem nikdy neslyšel/a

uveďte.....

.....

8. Slyšel/a jste již o způsobu řešení mezilidských konfliktů prostřednictvím mediátora

(prostředníka, který pomáhá řešit např. sousedské či rodinné spory)?

- ☐ ano
- ☐ ne

9. Dovedete si představit, že byste navštívili mediátora při nějakém občanském konfliktu, aby Vám napomohl při jeho řešení?

- ☐ ano
- ☐ ano, podle situace
- ☐ ne, tento způsob řešení mi nevyhovuje
- ☐ spíše ne

10. Jaký je Váš postoj k ukládání alternativních trestů (jako např. peněžitý trest, obecně

prospěšné práce)?

- ano, alternativní tresty schvaluji v plném rozsahu
- ano, přikláním se k jejich ukládání
- ne, alternativní tresty neschvaluji
- ne, za daných podmínek alternativní tresty neschvaluji

11. U jakých osob má podle Vás alternativní trest smysl?

U uvedených variant odpovědí uveďte, do jaké míry s nimi souhlasíte/nesouhlasíte.

Použijte k tomu tuto škálu:

Zcela souhlasím	Částečně souhlasím	Nevím	Částečně nesouhlasím	Zcela nesouhlasím
1	2	3	4	5

- ☐ osoby odsouzené za neúmyslný trestný čin
- ☐ u méně závažných trestných činů při prvním porušení zákona
- ☐ u méně závažných trestných činů za opakovanou trestnou činnost
- ☐ v případě násilných trestných činů
- ☐ u jiných tr. činů, za které je možné udělit trest odnětí svobody nad 5 let

12. Jedním z nejznámějších alternativních trestů je trest obecně prospěšných prací. Kdo podle Vás tento trest zajišťuje?

- ☐ uveďte.....

13. Znáte ještě jiný alternativní trest?

- ☐ ano – uveďte jaký
.....
- ☐ ne

14. Odkud máte informace o Probační a mediační službě?

- ☐ ze školy
- ☐ z tisku
- ☐ z televize / radia
- ☐ ze zaměstnání
- ☐ od přátel / příbuzných
- ☐

15. Využil jste Vy nebo někdo z vašich blízkých služby PMS již dříve?

- ☐ ano - byl jste s poskytovanými službami spokojen?.....
 - v čem to pro Vás bylo přínosné?.....
 -
- ☐ ne

Děkuji za Vaši spolupráci.

Příloha 3: Příklady špatné terminologie v tisku

Starosta Přeštic si řízení v opilosti musí odpracovat

20. února 2008

Starosta Přeštic Petr Fornouz (ODS) by měl **odpracovat 250 hodin veřejně prospěšných prací** a nesmí dva roky řídit motorové vozidlo. Tak zní verdikt soudu, který potrestal starostu za to, že loni řídil opilý.

Policisté starostu přistihli v noci 18. listopadu na okraji Přeštic, kdy seděl za volantem Fiatu Tempa. V krvi měl bezmála dvě promile alkoholu. Okresní soud Plzeň-jih rozhodl o Fornouzově případu bez přítomnosti obžalovaného trestním příkazem.

"Zatím není verdikt pravomocný," prohlásila předsedkyně soudu Věra Oravcová. O verdiktu včera informovalo Právo.

Petr Fornouz řekl, že nyní čeká, až dostane od soudu písemné vyrozumění. "Jsem na dovolené a ještě jsem si to nepřevzal," uvedl Fornouz. Starosta neuvažuje o tom, že by z čela města odstoupil.

"Po uzavření případu soudem bude svoláno zastupitelstvo a rozhodne, zda zůstanu ve funkci," konstatoval Fornouz.

Starosta připustil, že se proti rozhodnutí soudu odvolá. "Musím se poradit s právníkem. Ten verdikt se mi zdá poměrně dost tvrdý, protože je v podstatě na horní hranici," prohlásil Fornouz.

Známý plzeňský advokát Ludvík Rösch řekl, že odvolání z funkce by starostovi přímo hrozilo, pokud by byl odsouzen k nepodmíněnému trestu za úmyslný trestný čin.

"Nyní by nemusel ani svolat zastupitelstvo. V obecné rovině tak jde jenom o morálku. Starosta se může na zastupitele obrátit a ti mohou například říct, že je hodný člověk a neodvolají ho. Svolání zastupitelstva má pouze proklamativní význam," uvedl Rösch.

Pokud se starosta rozhodne svůj trest odpracovat, o tom, co bude dělat, se rozhodne právě na radnici, kterou řídí.

"Máme tu vyčleněného člověka, který práci odsouzeným rozděljuje," uvedla zaměstnankyně městského úřadu. "Tohle je teď u nás hodně citlivé téma," smála se.

Předseda oblastní ODS Plzeň-jih poslanec Jiří Papež uvedl, že Fornouze sice ve straně za průšvih kritizovali, ale jeho rezignaci nepožadují. "Postavil se k tomu čelem a nejednalo o žádnou recidivu," konstatoval Papež.

Jaroslav Nedvěd (18)

Soud osvobodil Ztohoven, atomový hřib v ČT není poplašná zpráva

25. 3. 2008 13:07 - TRUTNOV

Soud se shodl s advokáty obžalovaných v tom, že skupina studentů vysokých uměleckých škol neměla v úmyslu někomu ublížit.

Zároveň však soud upozornil na společenskou nebezpečnost podobného počínání, a to i přesto, že studenti měli v úmyslu především upozornit na snadnou zneužitelnost médií a nesmysly, které občas šíří a kterým mnozí lidé věří.

Státní zástupkyně navrhovala prospěšné práce

Trestní oznámení podala společnost Sitour provozující ranní program Panorama a Česká televize. Státní zástupkyně navrhovala pro všechny obžalované **trest veřejně prospěšných prací** v polovině zákonné sazby.

Diváci České televize vloni v červnu nevěřili při sledování programu Panorama vlastním očím. Pořad zprostředkovává živý přenos kamer v rekreačních oblastech. Při snímcích Černého Dolu v Krkonoších se v televizi objevil záběr atomového výbuchu.

Atomový hřib "zahalil" oblast Pece pod Sněžkou 17. června. "Pokud vím, nikdo z místních, co televizi sledovali, se v tu chvíli nijak nevyděsil. Než lidem došlo, o co vůbec jde, bylo po všem. Mnozí si dokonce mysleli, že se jedná o Jeseníky." prohlásil starosta Černého Dolu a radní Královéhradeckého kraje Zdeněk Kraus (ODS).

Kraus považuje celou záležitost spíš za recesi než za odsouzeníhodný čin. "Na druhé straně je nutné říci, že jde o alarmující případ, který upozorní, jak je snadné zneužít těchto technických věcí."

Před odpálením imaginárního výbuchu nejprve museli neoprávněně vniknout do areálu lomu v Černém Dole, kde je umístěné přenosové televizní zařízení s kamerou. Posléze vnikli do budky, odkud se toto zařízení ovládá. Potom už stačilo zapojit zřejmě svůj počítač a spustit snímek s "imaginárním odpálením jaderné nálože".

Umělecké dílo

Skupina Ztohoven za tento čin dostala cenu 333 Národní galerie. Skupina Ztohoven podle svých slov poukázala na fakt, že mediální realita je tvořena zástupnými znaky a že tyto znaky nemusí odpovídat skutečnosti.

Podle ní šlo o umělecký projev, o vstup umění do mediální reality, kdy účelem nemělo být jenom šokovat diváky, ale také šlo o upozornění, že jediná realita je realita jimi žitá.

Vladislav Prouza, Právo (21)